

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

THEDE KAHL

Doctor Honoris Causa

THEDE KAHL
DOCTOR HONORIS CAUSA

În mod curios, drumul meu personal spre România a trecut pe la aromânii din Grecia. Entuziasmul pentru aromâni, pentru limba lor, pentru poveștile lor mi-a deschis ușa către România. Ca tânăr cercetător, înainte de teza de doctorat, în prima mea călătorie în România m-a preocupat întrebarea ce s-a întâmplat cu aromânii care și-au părăsit satele în anii '20 pentru a se îndrepta spre România, dacă și-au păstrat limba și identitatea și cum își organizează astăzi viața de zi cu zi. Probabil că mulți s-au mirat când au aflat că mă interesam de minorități în Dobrogea și vorbeam mai bine aromână, turcă și bulgară decât română. În Grecia, interesul meu trecea deja suspiciuni și atrăgea de mai multe ori serviciile secrete pe urmele mele. Cum ar fi fost oare în România? Am observat pentru prima dată că este mai ușor să înveți o limbă complet nouă decât una înrudită. Româna mi se părea familiară și aveam impresia că nu trebuie să o învăț, dar aveam doar impresia că o înțeleg, esențialul se pierdea mereu. În aceeași perioadă am mai întâlnit vorbitori de germană din Dobrogea, mi-au cântat chiar și câteva cântece, pe care însă nu le-am înțeles și nici nu le-am înregistrat, deoarece bugetul meu de student nu era suficient pentru un reportofon. Ca student la slavistică, eram încântat să aud rusa și ucraineana arhaică în multe locuri. În plus, mă întrebam de ce tocmai într-un sat numit Greci locuiau italieni și de ce în satul vecin Izvoarele, în mare parte necunoscut, se auzea greaca tracică, în timp ce „grecii model” din Brăila și Sulina dansau grecește, dar nu prea mai vorbeau limba.

Thede Kahl

din discursul cu ocazia acordării
titlului de *Doctor Honoris Causa*
de către Universitatea din București

Laudatio Domini | **Thede Kahl**

*Stimate Domnule Rector,
Stimate Domnule Președinte,
Stimate doamne, stimate domni,
Stimați studenți,
Onorată și distinsă asistență,*

Sunt deosebit de onorat să iau astăzi cuvântul cu ocazia decernării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București domnului profesor doctor Thede Kahl de la Universitatea din Jena.

Atunci când am făcut această propunere colegilor mei din universitate, am primit, pe lângă cuvinte de apreciere la adresa distinsului profesor Kahl și o replică la care, recunosc, nu am avut răspuns pe moment: ce avantaje are universitatea noastră din decernarea acestor titluri onorifice? Primim mai multă finanțare, avem perspectiva unor colaborări mai extinse cu alte universități, ce obținem de fapt?

După ce am reflectat mai mult la această întrebare, cred că răspunsul este unul singur: nu obținem nimic, ci dăruim recunoașterea comunității noastre unor personalități din întreaga lume care nu doar au marcat domeniul lor de studiu dar au deschis noi căi de explorare pentru mintea umană, au demarat șantiere de cercetare, au inovat în disciplinele lor și au creat chiar noi științe care se vor extinde în secolul XXI și mai departe de acum încolo. Oferind această recunoaștere, Universitatea din București se înscrie, cu fiecare titlu onorific acordat, în avangarda inovării și a punerii acesteia în slujba învățământului universitar. *Dăruind vei dobândi*, spunea Nicolae Steinhardt. Dăruind astăzi acest titlu profesorului Kahl, universitatea noastră va dobândi cu siguranță ceva care nu se poate converti în bani: respectul partenerilor noștri cu care orice universitate din lume s-ar mândri.

Născut în 1971 la Hamburg, Thede Kahl este profesor de Studii Sud-Slavice la Universitatea din Jena și membru al Academiei Austriece de Științe. La Universitatea din Jena profesorul Thede Kahl conduce Institutul de Studii Slave, iar la Academia Austriacă de Științe conduce Comisia de limbi pe cale de dispariție și moștenire culturală.

Thede Kahl a studiat Geografia, Studii Bizantine și Filologie Modernă Greacă la universitățile din Münster, Köln și Hamburg. A obținut doctoratul *summa cum laude* de la Universitatea din Münster în 1999 cu o teză intitulată *Etnicitatea și răspândirea teritorială a aromânilor din europa de sud - est*.

Înainte de a prezenta contribuția lui Thede Kahl prin numeroasele sale publicații, ar trebui mai întâi să menționăm activitatea sa prodigioasă de cercetare. Pe profesorul Kahl îl poți găsi în majoritatea timpului doar în două locuri: la catedră sau pe teren. Atunci când terenul său de cercetare înseamnă studierea unor minorități etnice din România pe care nici nu le putem de multe ori situa corect pe hartă, acordarea titlului de Doctor Honoris Causa din partea Universității din București reprezintă o recunoaștere binemeritată. Thede Kahl cunoaște perfect toate limbile vorbite în Peninsula Balcanică și petrece foarte multă vreme în mijlocul minorităților etnice pe care le cunoaște precum nimeni altul în prezent.

Thede Kahl vorbește aromâna, bulgara, germana, engleza, greaca, româna, sârbo-croata, macedoneana, rusa, spaniola, turca, albaneza, franceza, slovacă, italiană, ucraineană, latină și greaca veche.

Există o tradiție în spațiul german de explorare a Europei de Sud-Est, în căutarea diversității etnice și lingvistice. Austro - Ungaria a intrat de nenumărate ori în coliziune cu Imperiul Otoman pentru aceste teritorii, stăpânind chiar pentru o scurtă perioadă ceea ce astăzi este Bosnia - Herțegovina. Statele germane, mai târziu Prusia, au avut, mai ales datorită Iluminismului, tentația de a studia regiunea prin trimiterea de geografi, lingviști etc. Thede Kahl este continuatorul unei îndelungate tradiții de câteva secole a muncii de teren în spațiul balcanic, am putea spune că este ultimul descendent al unei tradiții care este din ce în ce mai mult înlocuită cu activitatea strict teoretică. Modelul lui Thede Kahl este Gustav Weigand care a realizat importante cercetări de teren privind românii și aromânii la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX (de altfel, Thede Kahl a și scris despre ilustrul său predecesor: *Gustav Weigand in Greece: On the difficulties of reception*. In: *Südost-Forschungen* 61, pp. 101 - 113, 2004).

Thede Kahl este deschizător de noi orizonturi, fiind la originea înființării Comisiei de limbi pe cale de dispariție și moștenire culturală a Academiei Austriece de Știință în 2016, asigurând de altfel și finanțarea din surse externe a acestei comisii. Dintre numeroasele proiecte de cercetare la care ia parte în prezent, voi aminti doar proiectul BalkaNOMAD – Materiale orale adnotate și documentate ale Nomazilor din Balcani și proiectul IRDICH – Inovație în Cercetare și Documentare asupra Moștenirii Culturale Intangibile.

Dincolo de activitatea de teren care îi oferă profesorului Kahl noi direcții de investigare a minorităților din Sud - Estul Europei, activitatea sa se remarcă și printr-o altă dimensiune care îi conferă unicitate: Thede Kahl nu este lingvistul clasic care descoperă originea cuvintelor, face comparații și elaborează dicționare. Thede Kahl este un om de știință care combină știința lingvisticii cu studierea câmpului social și politic în care are loc evoluția unor limbi și a unor minorități. Despre aceste două dimensiuni în care excelează Thede Kahl - activitatea de teren și cercetarea interdisciplinară a limbilor și a minorităților - vom avea ocazia să reflectăm pe larg în cele ce vor urma.

Vom grupa lucrările cele mai importante ale lui Thede Kahl pe mai multe categorii: despre România, despre situația aromânilor și Europa de Sud-Est și despre corelația dintre lingvistică și științele sociale

DESPRE ROMÂNIA:

- (împreună cu Meinolf Arens, Joachim von Puttkamer, Gottfried Schramm) (eds.): *Under what historical circumstances did Romanian become the majority in their present - day state?* Journal of Transylvanian Regional Studies 25/1, pp. 62 – 70, 2002;
- (împreună cu Wilfried Heller, Peter Jordan, Josef Sallanz) (eds.): *Ethnicity in Transformation. On the Situation of National Minorities in Romania.* Vienna Eastern European Studies 21, Vienna, 2005;

- (împreună cu Josef Sallanz): *Dobroudscha*; pp. 857 – 879; *Romanian Folk Culture*, pp. 399 - 420 In: Kahl, Thede & Michael Metzelin and Mihai – Răzvan Ungureanu (eds.) *Romania. Space and Population – History and Historical Images - Culture - Society and Politics Today – Economy, Law – Historical Regions*, Öposterreichische Osthefte, Vol. 48, Vienna, pp. 857–879, 2006;
- (împreună cu Karoly Kocsis) *Ethnic Structure of Romania*. In Supplement to the Atlas of Eastern and South – Eastern Europe. *Ethnic Structure and South – Eastern Europe around 2002*, pp. 49–53, 2006;
- *Istoria aromânilor*, Tritonic, București, 2006;
- *Romanian and its neighbors*. In Kahl, Thede: Contributions from the section „Language, change and language contact in south – eastern Romania” at the XXX German Romanists’ Day, Berlin, Frank & Timme Verlag, pp. 9 – 32, 2009;
- *Have Romanian studies emerged from marginalisation in the German-speaking world?* In *Limbă și literatură*, București, vol. I, pp. 5–7, 2010;
- (împreună cu Larisa Schippel): *Kilometer Zero. Political Transformation and social developments in Romania since 1989*. Berlin, Frank & Timme, 488 pp., 2010;
- *The Gypsies and the Romanian. On the language of the Vlach Roma, Bajeschi and Rudari*. In: Doppelbauer, Max; Kremnitz, Georg; Stiehler, Heinrich. *Tigan, Zingaro, Gitane, Gitano, Cigano - The language of the Roma in Romania*, Bonn – Barcelona, pp. 199 – 231, 2011;
- (împreună cu Roșu, R.) „*Corinzile*” (*Colinde*) *de sorginte precreștină din crângurile Mărișelului (Țara Moșilor)*. In: T. Kahl (ed.), *Von Hora, Doina and Lautaren. Einblicke in die rumänische Musik und Musikwissenschaft*, pp. 195 – 240, Berlin: Frank & Timme, 2016;
- (împreună cu Roșu, R.): „*Secular Heische and Christmas songs from the Motzenland region in Transylvania*”. *Journal of Balkan Studies* 53 (2): pp. 221 – 255, 2017;

- *Dobrodja – the land on the Lower Danube. Religion and Society in East and West* 7–8 (seria Border Regions in Eastern Europe), 2021;
- *The Muslim Community in Romania: The path of an elite community to becoming a marginalised minority*, Mesopotamia Journal of Interdisciplinary Studies 3/1, pp. 69 – 82, 2023;
- *12 volume dedicate României* ale revistei *Forum*, apărute între 2020 – 2025 la editura Frank & Timme, Berlin.

DESPRE AROMĂNI ȘI EUROPA DE SUD-EST:

- *Ethnicity and spatial distribution of the Aromanians in South – Eastern Europe*, Münster Geographical Works 43, Münster, 186 pp., 1999;
- *Aromanians*. In: Roth, Harald (ed.): *Study Handbook in Eastern Europe. Vol. 1: History of East Central and South-Eastern Europe*, Cologne/Weimar/Vienna, pp. 455 – 465, Vienna, 2000;
- *Transformation of ethnic identity patterns among Aromanians (Vlachs) of Bulgaria and their consequences*. In: Lienau, Cay & Ludwig Stoiendorff (eds.). *Ethnicity, Identity and Nationality in Southeast Europe. Southeast Europe Study. Vol. 64*, Munich, pp. 19 – 47, 2001;
- *Field research on the ethnicity of Aromanians and Meglenite Vlachs*. In: Freund, Bodo & Holger Jahnke: *The Mediteranean region at the dawn of the 21st century*, Berliner Geographische Arbeiten 91, Berlin, pp. 65 – 762, 2002;
- *The Ethnicity of Aromanians after 1990: the Identity of a Minority that Behaves like the Majority*. In: *Ethnologia Balkanica* 6, Munich, Sofia, New York., pp. 145 – 169, 2002;
- *On the Islamisation of the Meglenite Vlachs (Megleno – Romanians): The village of Nanti (Notia) and the „nantinets” in present-day Turkey*. *Zeitschrift für Balkanologie* 38/1-2, pp. 31 – 55, 2002;

- *Aromanians and Meglenite Vlachs: Growing Interest in Southeast Europe. Annotated Bibliography 1990–2004.* In: Balkan Archive. New Series 28/29 (2003/2004), Veitschöhheim, pp. 9–118, 2005;
- *Nomadism among the Aromanians yesterday and today.* In: Trifon, Nicolae: The Aromanians. A people who are leaving, Paris, pp. 447–469, 2005;
- *Does the Aromanians have a chance of survival? Some thoughts about the loss of language and language preservation.* In: Biljana Sikimic, Asic Tijana (ed.) The Romance Balkans. Romanski Balkan. Srpska Akademija nauka i umetnosti. Balkanoski institut, posebna izdanja 103, pp. 123 – 140, 2008;
- *For the Identity of the Vlachs. Ethnocultural Approaches to a Balkan Reality.* Athens (Bibliorama), 366 pp., 2009;
- *What are the chances of survival for the Aromanian (Vlach) language? Observations on the loss and preservation of a language.* In: Glossologia 19, pp. 33 – 44, 2011;
- (împreună cu Andreea Pascaru). *Rromanj and Armanj. How uniform are the culture, language and identity of the Aromanians? Quo vadis Romania* 50: pp. 51 – 77, 2018;
- (împreună cu Sorescu – Marinkovic, A., Sikimic, B.): *The Romance – speaking Balkans. Language and the politics of identity.* Brill's Studies in Language, Cognition and Culture. Leiden, Boston, Koninklijke Brill NV, 2021;
- *Language and Identity of the Krashovanss. History of the Romance Countries and Their Languages. Comparison of Inner romance and German – Romance Languages,* J. Albrechts and G. Narr, Tübingen, Narr Francke Attempto: pp. 217 – 233, 2021;
- *A mysterious letter from Persia. On the trail of the Meglenite Vlachs and the Aromanians in Iran.* Journal of Balkan Studies 57/2: pp. 169 – 180, 2022;
- (împreună cu Genesin, M., Hempel, G.): *Endangered language varieties in Italy and the Balkans. Varieta linguistiche a rischio in Italia e nei Balcani*

(= Vanishing Languages and Cultural Heritage 4). Vienna. Austrian Academy of Sciences, 380 pp., 2024.

DESPRE CORELAȚIA ÎNTRE LINGVISTICĂ ȘI ȘTIINȚELE SOCIALE ȘI DESPRE DIVERSITATE INTER-ETNICĂ ȘI INTER-RELIGIOASĂ:

- *Interethnic relations between Orthodox Christians and Muslims. Questions and methods of researching interreligious coexistence in South-eastern Europe.* In: Honigsperger A., Kirsch F.P. (eds.) *Ethnicity and the City. Interdisciplinary contributions to the tension between majority and minority in urban areas*, Vienna, pp. 67 – 102, 2006;
- *Întrebări și metode ale cercetării coexistenței interreligioase în Europa de Sud-Est.* In: *Philologica Iassyensia* II/1, Iași, pp. 135 – 156, 2006;
- *Christians and Muslims. Interethnic Coexistence in Peripheral Areas of Southeast Europe. Religious and Cultural History in East Central and Southeast Europe.* Vol. 12 (ed. J. Bablcke, R. Bendel, J. Kohler, Th. Wunsch), Münster, Vienna, New York (LIT Verlag), 2009;
- (împreună cu Nachiti, Ioana) *Minority languages and cultural contact in Budschak. Impressions from field research in southern Bessarabia (Ukraine).* In: Dahmen, Wolfgang et al. (eds.) *Romanische Kleinsprachen heute, Romanistisches Kolloquium XXVII*, Tübingen: Narr, pp. 3 – 23, 2016;
- (împreună cu Aminian Jazi, I.) *Ethno-Cultural Diversity in the Balkans and the Caucasus*, Proceedings of the Philosophical – Historical Class, Volume 927, Vienna, Austrian Academy of Sciences, 2023;
- (împreună cu Genesin, M., Hempel, G.): *Consensus on the protection and preservation of minority and regional languages. Consenso sulla tutela e conservazione delle lingue minoritarie e regionali.* In: *ibid.* (ed.) *Endangered language varieties in Italy and the Balkans.* (= Vanishing Languages and Cultural Heritage 4). Vienna. Austrian Academy of Sciences, pp. 25 - 28, 2024.

În afară de aceste domenii clar delimitate, ar trebui remarcat că Thede Kahl este preocupat nu doar de Europa de Sud-Est, ci și de prezența limbilor romanice în extremitatea ariei lor de răspândire din Europa. Astfel, Thede Kahl a publicat o amplă lucrare, împreună cu Valeria Heuberger, Peter Jordan și Dorin Lozovanu, intitulată *Ethnisches Bewusstsein in der Republik Moldau im Jahre 2004*, publicată la Viena în 2009. Este vorba despre auto-clasificarea etno-lingvistică a aproximativ 3,4 milioane de cetățeni ai Republicii Moldova. Lucrarea este deosebit de utilă, deoarece infirmă presupunerea larg răspândită că în Republica Moldova doar etnicii români vorbesc limba română, cei ruși - rusa, cei ucraineni - ucraineana. Etnicii ruși, în număr de 201.118, se declară multilingvi, în timp ce marea majoritate a celor 282.406 de etnici ucraineni declară că vorbesc doar o singură limbă, ucraineana, iar etnicii români se declară bilingvi sau chiar multilingvi. Mai mult, cercetarea din care a făcut parte Thede Kahl a confirmat ceea ce se poate vedea pe teren, anume că în Republica Moldova în diferite zone se vorbește limba română „împrumutată” de la Cluj, Iași etc., ceea ce contrazice fundamental teoria lingvisticii sovietice, potrivit căreia limba vorbită în Republica Moldova este unitară și este o limbă romanică diferită de celelalte, limba „moldovenească”. De asemenea, Thede Kahl a studiat și particularitățile limbii române vorbite în Basarabia de Sud, pe teritoriul Ucrainei și felul în care aceasta interacționează cu celelalte limbi vorbite în această regiune, în studiul publicat împreună cu Ioana Nachiti în 2016, menționat anterior.

Am menționat în lista de publicații a profesorului Thede Kahl un studiu despre relația dintre roma, aromâni și români în Europa de Sud-Est. Aceasta reprezintă o direcție de cercetare cu totul nouă, de obicei minoritatea roma fiind studiată distinct și nu în corelație cu etniile vorbitoare de limbi romanice. La 10 ani de la publicarea respectivului studiu, Thede Kahl a revenit cu o cercetare legată de rudari, grup etnic din ramura roma care a migrat din Brăila și Constanța în Grecia și care pot fi regăsiți astăzi în regiunile Macedonia, Tesalia sau în suburbiile Atenei. Thede Kahl a mers în Grecia pe urmele rudarilor pentru a descoperi asemănările între limba vorbită de aceștia și limba română, rezultatul fiind *The Rudari in Greece* din

lucrarea *Boyash Studies: Researching „Our People”* editată de A. Sorescu-Marinković, T. Kahl și B. Sikimić, apărută la editura Frank & Timme din Berlin în 2021.

Thede Kahl nu este, așa cum am precizat, tipul lingvistului care se retrage în cercetarea limbilor, separând activitatea sa de influența altor științe. Thede Kahl este preocupat și de felul în care regiuni aflate la mare depărtare, datorită condițiilor istorice și evoluțiilor politice asemănătoare, pot fi comparate. Un exemplu în acest sens este regiunea Balcanilor care aparent nu ar avea legătură cu regiunea Caucazului. Într-un volum pe care l-a editat în 2023, împreună cu Ioana Aminian Jazi, intitulat *Ethno-Cultural Diversity in the Balkans and the Caucasus*, Thede Kahl consideră că există regiuni precum Balcanii și Caucazul care aparent au o legătură doar prin moștenirea comună a proximității Mării Negre. În realitate, observă Kahl, acest vast areal a fost multă vreme dominat de puteri ale Mediteranei, precum grecii, romanii, venețienii sau genezii, deoarece aceste puteri au avut o flotă capabilă să se deplaseze rapid și coloniști care au avut rolul de a răspândi o cultură sau alta. Marile imperii, precum Roma, Bizanțul, Persia, Imperiul Otoman, Imperiul Habsburgic, Rusia și apoi Uniunea Sovietică au avut contact, într-un fel sau altul, cu ambele regiuni, iar conexiunile între acestea au rămas neschimbate, fiind vorba de aceleași coridoare de transport care leagă Asia de Europa. Diversitatea lingvistică frapază atât în Balcani, cât și în Caucaz, iar explicația rezidă în formele de relief asemănătoare în care muntele domină. Din moment ce muntele oferă refugiu minorităților periclitare, „limba, confesiunea și națiunea se împletesc” în ambele regiuni. Păstrarea diversității lingvistice, etnice și religioase nu este însă întotdeauna de bun augur, putând fi mediul propice pentru conflicte politice. Dacă nu înțelegem această diversitate, nu putem înțelege nici conflictele politice. Acestea, precum cele din Kosovo, Abhazia/Osetia de Sud sau Nagorno - Karabah, nu pot fi și nu au fost rezolvate prin implicarea unor actori din afara acestor regiuni, tocmai pentru că lipsește cunoașterea multiplelor identități etnice, culturale și religioase, precum și a momentelor în care acestea au putut coexista.

Faptul că Thede Kahl a ales pentru prelegerea sa tema diversității lingvistice și de ce aceasta trebuie protejată reprezintă o opțiune care merge dincolo

de preocupările unui lingvist. Pledoaria lui Thede Kahl este în favoarea unei mai bune corelări cu activitatea decidenților politici, deoarece tendințele lumii moderne nu pot fi și nu trebuie să fie în contradicție cu protejarea diversității ei, dimpotrivă, este vorba de două procese complementare.

Aceasta poate fi de altfel și concluzia de etapă a cercetărilor lui Thede Kahl pentru care Universitatea din București îl omagiază astăzi. Diversitatea lumii în care trăim, pusă atât de bine în valoare de un astfel de savant, ne ajută să înțelegem cât de fragilă este aceasta și cât de puține instrumente avem la dispoziție pentru a o menține și o transmite, nealterată, generațiilor viitoare.

Prof. univ. dr. Radu Carp

*Mr. Rector,
Mr. President,
Ladies and gentlemen,
Dear students,
Honored and distinguished guests,*

I am particularly honored to speak today on the occasion of the awarding the title of Doctor Honoris Causa of the University of Bucharest to Professor Thede Kahl of the University of Jena.

When I made this proposal to my colleagues at the university, in addition to words of appreciation for the distinguished Professor Kahl, I received a response to which, I admit, I had no answer at the time: what advantages does our university gain from awarding these honorary titles? Do we receive more funding, do we have the prospect of more extensive cooperation with other universities, what do we actually gain?

Upon further reflection, I believe there is only one answer: there is nothing to gain, but we offer the recognition of our community to personalities from around the world who have not only left their mark in their field of study, but have also opened up new avenues of exploration for the human mind, initiated research projects, innovated in their fields, and even created new sciences that will expand in the 21st century and beyond. By offering this recognition, with each honorary title awarded, the University of Bucharest places itself at the forefront of innovation and placing it in the service of higher education. *By giving, you will receive*, said Nicolae Steinhardt. By awarding this title to Professor Kahl today, our university will certainly receive something that cannot be converted into money: the respect of our partners, which any university in the world would be proud of.

Born in Hamburg in 1971, Thede Kahl is a professor of South Slavic Studies at the University of Jena and a member of the Austrian Academy of Sciences. At the University of Jena, Professor Thede Kahl heads the Institute for Slavic Studies, and at the Austrian Academy of Sciences he chairs the Commission for Endangered Languages and Cultural Heritage.

Thede Kahl studied geography, Byzantine studies, and Modern Greek philology at the universities of Münster, Cologne, and Hamburg. He received his doctorate *summa cum laude* from the University of Münster in 1999 with a thesis entitled *Ethnicity and Territorial Distribution of Aromanians in Southeast Europe*.

Before presenting Thede Kahl's contribution through his numerous publications, we should first mention his prodigious research activity. Most of the time, Professor Kahl can be found in only two places: at his desk or in the field. When his field of research involves studying ethnic minorities in Romania that we often cannot even locate correctly on a map, the awarding of the title of Doctor Honoris Causa by the University of Bucharest is a well-deserved recognition. Thede Kahl is fluent in all the languages spoken in the Balkan Peninsula and spends a great deal of time among ethnic minorities, whom he knows better than anyone else today.

Thede Kahl speaks Aromanian, Bulgarian, German, English, Modern Greek, Romanian, Serbo-Croatian, Macedonian, Russian, Spanish, Turkish, Albanian, French, Slovak, Italian, Ukrainian, Latin, and Greek.

There is a tradition in the German space of exploring South-East Europe in search of ethnic and linguistic diversity. Austria-Hungary clashed with the Ottoman Empire countless times over these territories, even ruling what is currently Bosnia and Herzegovina for a short period. The German states, and later Prussia, were tempted, especially due to the Enlightenment, to study the region by sending geographers, linguists, etc. Thede Kahl is successor to a long tradition of several centuries of fieldwork in the Balkan region. We could say that he is the last descendant of a tradition that is increasingly being replaced by strictly theoretical work. Thede Kahl's role model is Gustav Weigand, who conducted important field research on Romanians and Aromanians in the late 19th and early 20th centuries (in fact, Thede Kahl also wrote about his illustrious predecessor: *Gustav Weigand in Greece: On the difficulties of reception*. In: *Südost-Forschungen* 61, pp. 101 – 113, 2004).

Thede Kahl is a pioneer, having initiated the establishment of the Commission for Endangered Languages and Cultural Heritage of the Austrian Academy of Sciences in 2016, while also securing outside funding for this commission. Among the many research projects he is currently involved in, I will only mention the BalkaNOMAD project – Annotated and documented oral materials of the Nomads in the Balkans and the IRDICH project – Innovation in Research and Documentation on Intangible Cultural Heritage.

Beyond the fieldwork that provides Professor Kahl with new directions for investigating minorities in Southeast Europe, his work is also notable for another dimension that makes it unique: Thede Kahl is not a classical linguist who discovers the origin of words, makes comparisons, and compiles dictionaries. Thede Kahl is a scientist who combines the science of linguistics with the study of the social and political field in which languages and minorities evolve. In what follows, we will have the opportunity to reflect at length on these two dimensions in which Thede Kahl excels, fieldwork and interdisciplinary research on languages and minorities.

We will group Thede Kahl's most important works into several categories: about Romania, about the situation of the Aromanians and South-East Europe, and about the correlation between linguistics and social sciences.

ABOUT ROMANIA:

- (with Meinolf Arens, Joachim von Puttkamer, Gottfried Schramm) (eds.): *Under what historical circumstances did Romanian become the majority in their present - day state?* Journal of Transylvanian Regional Studies 25/1, pp. 62-70, 2002;
- (with Wilfried Heller, Peter Jordan, Josef Sallanz) (eds.): *Ethnicity in Transformation. On the Situation of National Minorities in Romania.* Vienna Eastern European Studies 21, Vienna, 2005;
- (with Josef Sallanz): *Dobroudscha*; pp. 857-879; *Romanian Folk Culture*, pp. 399–420 In: Kahl, Thede & Michael Metzelin and Mihai – Răzvan Ungureanu (eds.) *Romania. Space and Population – History and Historical*

Images – Culture – Society and Politics Today – Economy, Law – Historical Regions, Öpostereichische Osthefte, Vol. 48, Vienna, pp. 857-879, 2006;

- (with Karoly Kocsis) *Ethnic Structure of Romania*. In Supplement to the Atlas of Eastern and South – Eastern Europe. Ethnic Structure and South – Eastern Europe around 2002, pp. 49-53, 2006;
- *Istoria aromânilor*, Tritonic, București, 2006;
- *Romanian and its neighbors*. In Kahl, Thede: Contributions from the section “Language, change and language contact in south – eastern Romania” at the XXX German Romanists’ Day, Berlin, Frank & Timme Verlag, pp. 9-32, 2009;
- *Have Romanian studies emerged from marginalisation in the German - speaking world?* In Limbă și literatură, București, vol. I, pp. 5-7, 2010;
- (with Larisa Schippel): *Kilometer Zero. Political Transformation and social developments in Romania since 1989*. Berlin, Frank & Timme, 488 p., 2010;
- *The Gypsies and the Romanian. On the language of the Vlach Roma, Bajeschi and Rudari*. In: Doppelbauer, Max; Kremnitz, Georg; Stiehler, Heinrich. Tigan, Zingaro, Gitane, Gitano, Cigano – The language of the Roma in Romania, Bonn – Barcelona, pp. 199-231, 2011;
- (with Roșu, R.) „Corinzile” (*Colinde*) *de sorginte precreștină din crângurile Mărișelului (Țara Moșilor)*. In: T. Kahl (ed.), Von Hora, Doina and Lautaren. Einblicke in die rumänische Musik und Musikwissenschaft, , pp. 195-240, Berlin: Frank & Timme, 2016;
- (with Roșu, R.): „*Secular Heische and Christmas songs from the Motzenland region in Transylvania*”. *Journal of Balkan Studies* 53 (2): pp. 221-255, 2017;
- *Dobrođja - the land on the Lower Danube. Religion and Society in East and West* 7-8 (Border Regions in Eastern Europe series), 2021;

- *The Muslim Community in Romania: The path of an elite community to becoming a marginalised minority*, Mesopotamia Journal of Interdisciplinary Studies 3/1, pp. 69-82, 2023;
- *12 volumes dedicated to Romania of the Forum magazine*, published between 2020 – 2025 at the Frank & Timme publishing house, Berlin.

ABOUT AROMANIANS AND SOUTHEAST EUROPE:

- *Ethnicity and spatial distribution of the Aromanians in South - Eastern Europe*, Münster Geographical Works 43, Münster, 186 pp., 1999;
- *Aromanians*. In: Roth, Harald (ed.): Study Handbook in Eastern Europe. Vol. 1: History of East Central and South-Eastern Europe, Cologne/Weimar/Vienna, pp. 455-465, Vienna, 2000;
- *Transformation of ethnic identity patterns among Aromanians (Vlachs) of Bulgaria and their consequences*. In: Lienau, Cay & Ludwig Stoiendorff (eds.). Ethnicity, Identity and Nationality in Southeast Europe. Southeast Europe Study. Vol. 64, Munich, pp. 19-47, 2001;
- *Field research on the ethnicity of Aromanians and Meglenite Vlachs*. In: Freund, Bodo & Holger Jahnke: The Mediteranean region at the dawn of the 21st century, Berliner Geographische Arbeiten 91, Berlin, pp. 65-762, 2002;
- *The Ethnicity of Aromanians after 1990: the Identity of a Minority that Behaves like the Majority*. In: Ethnologia Balkanica 6, Munich, Sofia, New York., pp. 145-169, 2002;
- *On the Islamisation of the Meglenite Vlachs (Megleno – Romanians): The village of Nanti (Notia) and the “nantinets” in present-day Turkey*. Zeitschrift für Balkanologie 38/1-2, pp. 31-55, 2002;
- *Aromanians and Meglenite Vlachs: Growing Interest in Southeast Europe. Annotated Bibliography 1990–2004*. In: Balkan Archive. New Series 28/29 (2003/2004), Veitschöhheim, pp. 9-118, 2005;

- *Nomadism among the Aromanians yesterday and today.* In: Trifon, Nicolae: *The Aromanians. A people who are leaving*, Paris, pp. 447-469, 2005;
- *Does the Aromanians have a chance of survival? Some thoughts about the loss of language and language preservation.* In: Biljana Sikimic, Asic Tijana (ed.) *The Romance Balkans. Romanski Balkan. Srpska Akademija nauka i umetnosti. Balkanoski institut, posebna izdanja 103*, pp. 123-140, 2008;
- *For the Identity of the Vlachs. Ethnocultural Approaches to a Balkan Reality.* Athens (Bibliorama), 366 pp., 2009;
- *What are the chances of survival for the Aromanian (Vlach) language? Observations on the loss and preservation of a language.* In: *Glossologia* 19, pp. 33-44, 2011;
- (with Andreea Pascaru). *Rramanj and Armanj. How uniform are the culture, language and identity of the Aromanians?* *Quo vadis Romania* 50: 51-77, 2018;
- (withu Sorescu – Marinkovic, A., Sikimic, B.): *The Romance – speaking Balkans. Language and the politics of identity.* *Bril's Studies in Language, Cognition and Culture.* Leiden, Boston, Koninklijke Brill NV, 2021;
- *Language and Identity of the Krashovanss. History of the Romance Countries and Their Languages. Comparison of Inner romance and German – Romance Languages,* J. Albrechts and G. Narr, Tübingen, Narr Francke Attempto: pp. 217-233, 2021;
- *A mysterious letter from Persia. On the trail of the Meglenite Vlachs and the Aromanians in Iran.* *Journal of Balkan Studies* 57/2: pp. 169-180, 2022;
- (with Genesin, M., Hempel, G.): *Endangered language varieties in Italy and the Balkans. Varieta linguistiche a rischio in Italia e nei Balcani* (= *Vanishing Languages and Cultural Heritage* 4). Vienna. Austrian Academy of Sciences, 380 pp., 2024.

ON THE CORRELATION BETWEEN LINGUISTICS AND SOCIAL SCIENCES AND ON INTER-ETHNIC AND INTER-RELIGIOUS DIVERSITY:

- *Interethnic relations between Orthodox Christians and Muslims. Questions and methods of researching interreligious coexistence in South-eastern Europe.* In: Honigsperger A., Kirsch F.P. (eds.) *Ethnicity and the City. Interdisciplinary contributions to the tension between majority and minority in urban areas*, Vienna, pp. 67 – 102, 2006;
- *Întrebări și metode ale cercetării coexistenței interreligioase în Europa de Sud-Est.* In: *Philologica Iassyensia II/1*, Iași, pp. 135-156, 2006;
- *Christians and Muslims. Interethnic Coexistence in Peripheral Areas of Southeast Europe. Religious and Cultural History in East Central and Southeast Europe.* Vol. 12 (ed. J. Bablcke, R. Bendel, J. Kohler, Th. Wunsch), Münster, Vienna, New York (LIT Verlag), 2009;
- (with Nachiti, Ioana) *Minority languages and cultural contact in Budschak. Impressions from field research in southern Bessarabia (Ukraine).* In: Dahmen, Wolfgang et al. (eds.) *Romanische Kleinsprachen heute, Romanistisches Kolloquium XXVII*, Tübingen: Narr, pp. 3-23, 2016;
- (with Aminian Jazi, I.) *Ethno-Cultural Diversity in the Balkans and the Caucasus*, Proceedings of the Philosophical – Historical Class, Volume 927, Vienna, Austrian Academy of Sciences, 2023;
- (with Genesin, M., Hempel, G.): *Consensus on the protection and preservation of minority and regional languages. Consenso sulla tutela e conservazione delle lingue minoritarie e regionali.* In: *ibid. (ed.) Endangered language varieties in Italy and the Balkans.* (= *Vanishing Languages and Cultural Heritage 4*). Vienna. Austrian Academy of Sciences, pp. 25-28, 2024.

Apart from these clearly defined areas, it should be noted that Thede Kahl is concerned not only with Southeast Europe, but also with the presence

of Romance languages at the fringe of their distribution in Europe. Thus, Thede Kahl published an extensive work, together with Valeria Heuberger, Peter Jordan, and Dorin Lozovanu, entitled *Ethnisches Bewusstsein in der Republik Moldau im Jahre 2004*, published in Vienna in 2009. It deals with the ethno-linguistic self-classification of approximately 3.4 million citizens of the Republic of Moldova. The work is particularly useful because it refutes the widespread assumption that in the Republic of Moldova only ethnic Romanians speak Romanian, Russians speak Russian, and Ukrainians speak Ukrainian. Ethnic Russians, numbering 201,118, declare themselves to be multilingual, while the vast majority of the 282,406 ethnic Ukrainians declare that they speak only one language, Ukrainian, and ethnic Romanians declare themselves to be bilingual or even multilingual. Furthermore, the research in which Thede Kahl participated confirmed what can be seen on the ground, namely that in different areas of the Republic of Moldova, Romanian is spoken as "borrowed" from Cluj, Iași, etc., which fundamentally contradicts the theory of Soviet linguistics, according to which the language spoken in the Republic of Moldova is uniform and is a Romance language different from the others, the "Moldovan" language. Thede Kahl also studied the features of the Romanian language spoken in Southern Bessarabia, on Ukrainian territory, and how it interacts with other languages spoken in this region, in the study published together with Ioana Nachiti in 2016, mentioned above.

I mentioned in Professor Thede Kahl's list of publications a study on the relationship between Roma, Aromanians, and Romanians in Southeast Europe. This represents a completely new direction of research, as the Roma minority is usually studied separately and not in correlation with ethnic groups speaking Romance languages. Ten years after the publication of that study, Thede Kahl returned with research on the Rudari, an ethnic group from the Roma branch that migrated from Brăila and Constanța to Greece and can now be found in the regions of Macedonia, Thessaly, and the suburbs of Athens. Thede Kahl traveled to Greece in search of the Rudari to discover the similarities between their language and Romanian, the result being *The Rudari in Greece* in the work *Boyash Studies: Researching "Our*

People” edited by A. Sorescu-Marinković, T. Kahl, and B. Sikimić, published by Frank & Timme in Berlin in 2021.

Thede Kahl is not, as I mentioned, the type of linguist who retreats into language research, separating his work from the influence of other sciences. Thede Kahl is also concerned with how regions that are far apart can be compared due to similar historical conditions and political developments. One example of this is the Balkan region, which would appear to have no connection with the Caucasus region. In a volume he edited in 2023, together with Ioana Aminian Jazi, entitled *Ethno-Cultural Diversity in the Balkans and the Caucasus*, Thede Kahl considers that there are regions such as the Balkans and the Caucasus that apparently are only connected by their common heritage of proximity to the Black Sea. In reality, Kahl observes, this vast area was long dominated by Mediterranean powers such as the Greeks, Romans, Venetians, and Genoese, because these powers had a fleet capable of moving quickly and colonists whose role was to spread one culture or another. Great empires such as Rome, Byzantium, Persia, the Ottoman Empire, the Habsburg Empire, Russia, and then the Soviet Union had contact, in one way or another, with both regions, and the connections between them remained unchanged, as they were the same transport corridors linking Asia to Europe. Linguistic diversity is striking in both the Balkans and the Caucasus, and the explanation lies in the similar relief forms in which mountains dominate. Since mountains offer refuge to endangered minorities, “language, religion, and nation are intertwined” in both regions. However, preserving linguistic, ethnic, and religious diversity is not always a good thing, as it can be a breeding ground for political conflict. If we do not understand this diversity, we cannot understand political conflicts either. Conflicts such as those in Kosovo, Abkhazia/South Ossetia, or Nagorno-Karabakh cannot and have not been resolved through the involvement of actors from outside these regions, precisely because there is a lack of knowledge about the multiple ethnic, cultural, and religious identities, as well as the moments when they were able to coexist.

The fact that Thede Kahl chose linguistic diversity and why it must be

protected as the topic for his lecture is a choice that goes beyond the concerns of a linguist. Thede Kahl's plea is for better coordination with the work of political decision-makers, because the trends of the modern world cannot and should not be at odds with the protection of diversity; on the contrary, these are two complementary processes.

This may also be the conclusion of Thede Kahl's research, for which the University of Bucharest is honoring him today. The diversity of the world we live in, so well highlighted by such a scholar, helps us understand how fragile it is and the small amount of tools we have at our disposal to maintain it and pass it on, unaltered, to future generations.

Professor Radu Carp

Discurs cu ocazia acordării titlului
de *Doctor Honoris Causa* de către
Universitatea din București | **Thede Kahl**

DESPRE DIVERSITATEA LIMBILOR AMENINȚATE

Stimate Domnule Rector, stimată doamnă și domni, stimați colegi, dragi prieteni,

Este o onoare extraordinară pentru mine să primesc astăzi titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din București, o universitate cu o bogată tradiție.

Prima abordare: despre aromâni

În mod curios, drumul meu personal spre România a trecut pe la aromânii din Grecia. Entuziasmul pentru aromâni, pentru limba lor, pentru poveștile lor mi-a deschis ușa către România. Ca tânăr cercetător, înainte de teza de doctorat, în prima mea călătorie în România m-a preocupat întrebarea ce s-a întâmplat cu aromânii care și-au părăsit satele în anii '20 pentru a se îndrepta spre România, dacă și-au păstrat limba și identitatea și cum își organizează astăzi viața de zi cu zi. Probabil că mulți s-au mirat când au aflat că mă interesam de minorități în Dobrogea și vorbeam mai bine aromână, turcă și bulgară decât română. În Grecia, interesul meu trezea deja suspiciuni și atrăgea de mai multe ori serviciile secrete pe urmele mele. Cum ar fi fost oare în România? Am observat pentru prima dată că este mai ușor să înveți o limbă complet nouă decât una înrudită. Româna mi se părea familiară și aveam *impresia* că nu trebuie să o învăț, dar aveam doar impresia că o înțeleg, esențialul se pierdea mereu. În aceeași perioadă am mai întâlnit vorbitori de germană din Dobrogea, mi-au cântat chiar și câteva cântece, pe care însă nu le-am înțeles și nici nu le-am înregistrat, deoarece bugetul meu de student nu era suficient pentru un reportofon. Ca student la slavistică, eram încântat să aud rusa și ucraineana arhaică în multe locuri. În plus, mă întrebam de ce tocmai într-un sat numit Greci locuiau italieni și de ce în satul vecin Izvoarele, în mare parte necunoscut,

se auzea greaca tracică, în timp ce „grecii model” din Brăila și Sulina dansau grecește, dar nu prea mai vorbeau limba.

Am întâlnit atunci o regiune în care Europa și globalizarea nu se simțeau: Bucureștiul era un oraș cenușiu. În Dobrogea, am putut realiza unele interviuri doar în cizme de cauciuc. Am încercat să-mi imaginez cum trebuie să fi fost pentru coloniștii aromâni să fie mutați din satele de munte înalte din Munții Pind în stepa Dobrogei. Gazdele mele din Cerna, decedate între timp, aveau telefonul numărul 4, dar nu se putea suna. Am întâlnit încă multe persoane născute în Grecia și Albania, care își aminteau foarte bine de Cadrilater și Macedonia. Am vizitat colibele păstorilor cu căruța trasă de cai. Proprietarii de televizoare din sat se puteau număra pe degete, așa că interlocutorii mei mă întrerupeau mereu și mă duceau la o seară de televiziune, la care se adunau 20 de bătrâne în jurul unui singur televizor.

Institutul Austriac pentru Europa de Est și Sud-Est și niciun expert pe România

Imediat după doctorat, ca geograf, am ajuns la Institutul Austriac de Studii Sud-Est Europene, ceea ce s-a dovedit a fi un noroc pentru mine, deoarece tocmai aveau nevoie de un expert în studii românești. Deși la vremea aceea nu eram expert în studii românești, măcar știam limba română și asta părea să fie suficient pentru a umple golul. Deși în cercetările mele îmi plăceau metodele calitative, la Viena am început să prelucrez date cantitative și să vizualizez pe hărți complexitatea statistică a culturilor, limbilor și realităților politice din regiune.

„Forumul România”, pe care l-am fondat în 2002 la acel institut, a devenit rapid un loc de schimburi științifice și de discuții despre România, care m-a pus în contact nu numai cu oameni de știință români, ci și, pentru prima dată, cu diplomația românească. Înainte, călătoream mai ales în Munții Pindului sau în Delta Dunării, unde întâlneam mai degrabă pelicani decât diplomați. Colaborarea cu ministerele române, cu instituțiile de cercetare și cu ONG-urile a devenit însă rapid o componentă centrală a muncii mele, în special în contextul protecției minorităților, al identităților regionale și al migrației.

Pe lângă producția de hărți tematice, mi-a plăcut în special cercetarea folclorică, etnomuzicologia și dialectologia. În România, am putut studia cultura populară nu doar ca pe un vestigiu muzeal, ci și ca pe o practică socială, fie că era vorba de vechile rituri ale lipovenilor, de mitul sacrificiului la construcții (Mănăstirea Curtea de Argeș), de obiceiurile de iarnă încă vii în Moldova sau de corinzi/colinde în Țara Moșilor.

De la geografie la lingvistică

În timpul cercetărilor mele geografice, am fost din ce în ce mai fascinat de practica vie a vorbirii și a acțiunilor din viața de zi cu zi a oamenilor. Am devenit din ce în ce mai conștient că îmi lipsea ceva esențial: vorbirea activă a limbii, contactul direct cu oamenii, experiența imediată și înțelegerea formelor lor de comunicare. Lucrul cu hărți și date statistice rămânea abstract, iar mie îmi lipsea aspectul practic, emoțional al utilizării limbii. Astfel, limbile și muzicalitatea lor au devenit mai importante pentru mine. Nu voiam să înțeleg doar distribuția spațială, ci și expresiile lingvistice, semnificațiile sociale și dinamica multilingvismului și a contactelor lingvistice.

Diversitatea limbilor și dialectelor romanice și slave din Europa de Sud-Est, precum și diversitatea limbilor minoritare din România – de la insulele lingvistice bulgărești până la comunitățile de rromi, carașoveni și tătari – m-au preocupat în mod special în ultimii ani. Proiecte de lingvistică de contact, cum se modifică limbile de-a lungul generațiilor, cum migrează cuvintele și sintaxa și cum se pierd identități sau apar altele noi. În vremuri de noi mișcări migratorii și de mobilitate lingvistică crescândă, lingvistica de contact rămâne actuală, deoarece realitatea Europei este realitatea diversității și a hibridității – cel puțin *încă*.

În prezent, asistăm la un val de uniformizare – nu numai prin digitalizare, ci și prin constrângeri politice și economice. În calitate de cercetător în domeniul limbilor nestandardizate/non-standard și minoritare, misiunea mea este de a pune în lumină tocmai formele lingvistice amenințate. În România, ca în multe alte părți ale Europei, patrimoniul cultural riscă să dispară odată cu abandonarea varietăților lingvistice. Lucrările noastre actuale privind

varietățile lingvistice amenințate arată că păstrarea diversității lingvistice și culturale este astăzi mai necesară ca niciodată. Aș dori, așadar, să abordez în continuare amenințarea și protecția limbilor ca temă de cercetare, dar și ca sarcină și vocație.

Sarcina protejării limbilor în fața amenințărilor

Diversitatea lingvistică este o resursă culturală și economică valoroasă. Valoarea diversității lingvistice și a documentării acesteia este incontestabilă, indiferent de vechime, origine sau numărul de vorbitori, precum și de producția literară și răspândirea unei limbi. Schimbarea lingvistică afectează în mod egal toate limbile și varietățile – cele amenințate și cele neamenințate, dialectele, limbile standard, limbile regionale și minoritare. Orice coexistență a limbilor duce la situații de dominanță și dependență. Prin urmare, accentul nu ar trebui să se pună doar pe documentarea unei singure limbi, ci și pe analiza situației multilingvistului în ansamblu, deoarece schimbarea lingvistică se produce în primul rând prin contactul lingvistic.

O limbă este considerată amenințată dacă nu mai este transmisă în mod fiabil între generații, dacă este utilizată doar în mod limitat în domenii importante sau dacă numărul vorbitorilor săi scade drastic. Diferite modele evaluează gradul de amenințare, luând în considerare factori precum transmiterea intergenerațională, numărul vorbitorilor, utilizarea în viața de zi cu zi și în mass-media, resursele educaționale, politica guvernamentală, atitudinea vorbitorilor și documentarea.

Pierderea limbii rezultă dintr-o interacțiune complexă de factori sociali, politici, economici și culturali: dominanța altor limbi, migrația, urbanizarea, lipsa utilizării instituționale, stigmatizarea, schimbările demografice și globalizarea duc la abandonarea limbii minoritare. În mod paradoxal, educația și alfabetizarea pot contribui, de asemenea, la declinul tradițiilor orale. Experiențele ideologice, religioase și traumatice influențează, de asemenea, transmiterea limbii. Limbile amenințate din Europa de Sud-Est ilustrează această dinamică: regiunea este diversă din punct de vedere lingvistic, dar limbile standard, presiunea economică și

limbile internaționale înlocuiesc multe dialecte și limbi minoritare, în timp ce unele dialecte se stabilesc ca limbi independente.

Limbile amenințate nu sunt relicve muzeale, ci mijloace de comunicare vii. Dezvoltarea lor este la fel de dinamică ca cea a altor limbi. Încercările de a le păstra „puritatea” prin purism lingvistic se dovedesc adesea contraproductive: ele împiedică mai degrabă adaptabilitatea și, prin urmare, supraviețuirea limbii. Prin urmare, cei care doresc să protejeze limbile trebuie să cunoască atitudinea vorbitorilor față de limba lor. În cazul în care rușinea sau presiunea socială domină, oamenii își pierd încrederea în valoarea limbii lor și o folosesc mai rar – un factor central în declinul competenței lingvistice.

Diversitatea lingvistică a Europei a fost redusă masiv de formarea statelor naționale și de colonialism, motiv pentru care în societățile postcoloniale s-a dezvoltat o conștiință a necesității de a repara sau cel puțin de a atenua aceste daune. În Europa de Sud-Est, însă, această conștiință lipsește adesea; inițiativele de documentare și revitalizare sunt împiedicate sau chiar respinse. Discursurile naționaliste creează o ierarhie a limbilor – unele sunt considerate superioare, altele inferioare. Acest lucru îngreunează considerabil promovarea multilingvismului. La aceasta se adaugă pretenții concurente de „indigenitate” și „autohtonitate” relativă, care servesc la justificarea măsurilor care contribuie în ultimă instanță la dispariția limbilor. Cu toate acestea, limbile pot fi conservate pe termen lung numai dacă sunt sprijinite activ de către state și nu sunt împiedicate. Măsurile de revitalizare susținute de salvatori autoproclamați sau de instituții statale ascund adesea realitățile lingvistice reale. Adesea, obiectivele politice sunt în prim-plan, și nu protejarea unei varietăți amenințate este promovată.

Varietăți romanice amenințate din Europa de Sud-Est

Concentrându-mă pe limbile *romanice* din Europa de Sud-Est, aș dori să ofer în continuare o imagine de ansamblu asupra diferitelor categorii de amenințări (1. definitiv pe cale de dispariție; 2. muribund; 3. aproape dispărut; 4. dispărut).

1. *definitiv pe cale de dispariție*: în această categorie se încadrează dialectele

românești din Ucraina, Bulgaria și Serbia. În Ucraina, acestea sunt dialectele din nordul Bucovinei și din Maramureș, vorbite în regiunile Cernăuți și Transcarpatia. Comunitatea română de acolo a întreținut numeroase școli cu predare în limba maternă, dar reformele educaționale din 2017 pentru promovarea limbii ucrainene au dus la închiderea școlilor românești și au stârnit proteste. În estul Serbiei există numeroși vorbitori de **limba valahă/română din Timoc**, care sunt considerați un grup etnic distinct, dar vorbesc dialecte românești. Spre deosebire de minoritatea română din Banatul sârbesc, acest grup nu este recunoscut în Serbia ca fiind român, ci ca fiind vlah. Numărul vlahilor din Timok ar trebui să depășească cu mult o sută de mii în Serbia și câteva zeci de mii în Bulgaria. Până în perioada iugoslavă, vlahii din Timok scriau în alfabetul chirilic sârbesc, iar astăzi folosesc alfabetul latin cu caractere speciale sârbe. Dialecte arhaice ale limbii române sunt vorbite și de unele grupuri care se autodenumesc *țigani*, ale căror strămoși au trecut la limba română în secolul al XIX-lea și care astăzi se găsesc sub numele de **băieși** și **rudari** atât în România, cât și în afara acesteia. Limba lor este predată în Ungaria la Liceul Ghandi din Pécs și se scrie cu ortografie proprie, în timp ce în celelalte țări din Europa de Sud-Est nu există o scriere proprie. De asemenea, **aromână** este în pericol de dispariție în nordul Greciei, în sudul Albaniei, în Republica Macedonia de Nord și în sud-vestul Bulgariei, chiar dacă mai are încă peste o sută de mii de vorbitori. Cei aproximativ 20.000 de aromâni care au emigrat în România după Primul Război Mondial riscă astăzi să se integreze lingvistic în limba română. În Macedonia de Nord, în ciuda sprijinului statului, numărul vorbitorilor scade rapid; limba a supraviețuit în sate izolate, dar acestea suferă la rândul lor de un exod rural puternic. Limba are o prezență slabă în mass-media și este transmisă rar copiilor. Datorită imigrației puternice a aromânilor albanezi la Atena, limba este astăzi din nou mai vie în această zonă. Ca limbă literară minoritară, a cunoscut o anumită codificare în alfabetul latin, care însă nu s-a impus peste tot.

2. *muribund*: Dintre dialectele românești, mai multe sunt considerate a fi în pericol, fără a fi însă necesar să fie desemnate ca fiind muribunde.

Sunt afectate în special varietățile românești din Ucraina – de exemplu, în nordul Bucovinei și în Bugeac –, unde utilizarea continuă a limbii este puternic limitată de închiderea școlilor și de presiunea asimilării. În Ungaria, utilizarea limbii române se concentrează în câteva localități din județul Békés, în special în **Gyula și Békéscsaba**; cu toate acestea, utilizarea cotidiană a limbii este în scădere, în ciuda unei bune organizări instituționale. Și pe teritoriul României se observă o înlocuire crescândă a dialectelor cu limba standard. **Dialectul bănățean** pare a fi deosebit de amenințat și prezintă o anumită vitalitate mai ales în Serbia. Situația este și mai dificilă în cazul varietăților balcanice romane din sudul Dunării. **Limba vlahă/română din Istria** (*istroromână, vlaški, žejanski*), vorbită în câteva sate din Istria, este utilizată doar de un număr foarte mic de vorbitori, în majoritate vârstnici. Ea este amenințată de asimilarea în limba croată, dar și în limba italiană. În ciuda eforturilor intense de documentare și revitalizare a limbii, numărul vorbitorilor activi este în scădere. Singurele comunități relativ intacte din punct de vedere lingvistic sunt Šušnjeвица și Žejane, precum și câteva sate mici din împrejurimi. Limba prezintă multe elemente croate și italiene. Cu excepția ziarelor locale cu tiraj redus, nu există o tradiție scrisă. De asemenea, limba **meglano-română/vlahă** (*vlāhešti*) este grav amenințată. Este vorbită de câteva mii de persoane în Grecia, în timp ce în Macedonia de Nord și România trăiesc cel mult câteva sute de vorbitori. Nu există o tradiție scrisă. Așezările lor se concentrează în Grecia; singurul lor sat din Macedonia de Nord a fost abandonat. Se asimilează limbii naționale respective. Conservarea limbii este deosebit de dificilă, deoarece în România este considerată un dialect al limbii române, în Grecia vorbitorii de limbi minoritare sunt descurajați și în Macedonia de Nord nu se face distincție între limba meglano-română/vlahă și limba aromână.

3. *aproape dispărut*: Varietățile cele mai amenințate ale **aromâne** se găsesc în zonele periferice ale zonei de așezare, de exemplu în valea Aspropotamos, unde majoritatea vorbitorilor au trecut deja la limba greacă, și în Dolna Belica, unde musulmanii albanezi au învățat limba aromână, dar acum o abandonează. Dialectul cel mai amenințat al **meglano-română/vlahă**

vorbită în Turcia de către musulmanii megleno-români originari din satul Nânti/Notia, cu mai puțin de 50 de vorbitori.

4. *dispărut*: **Dalmatina** era o varietate italo-romanică, răspândită în Evul Mediu târziu în orașele de coastă precum Zara/Zadar, Spalato/Split și Ragusa/Dubrovnik, precum și pe insulele din larg. A fost înlocuită treptat de influența croată și venețiană. Dalmatina a rezistat cel mai mult pe insula Krk, unde ultimul vorbitor a murit în 1898. **Morlaca** era o varietate romanică balcanică, care probabil s-a răspândit prin migrațiile păstorilor în zona balcanică occidentală. Limba a fost influențată din ce în ce mai mult de slavonă sudică și, în secolul al XIX-lea, a fost în cele din urmă complet absorbită de croată. Dintre dialectele românești, **dialectul dician**, vechiul dialect al Dobrogei, a fost abandonat. Varietatea, puternic influențată de greacă și turcă, s-a contopit cu dialectele vecine. Se poate presupune, de asemenea, că atât **meglano-româna/vlahă**, cât și **aromâna** erau odinioară mai răspândite; astfel, meglano-româna/vlahă pare să fi fost abandonată în Konsko, Sermenin și Barovița/Kastaneri în favoarea limbii (salvo-)macedonene, iar limba aromână, de exemplu, în zona montană din Frashër, în favoarea limbii albaneze.

Recomandări

Pe baza experienței mele de treizeci de ani în cercetarea și predarea aproape tuturor limbilor din Europa de Sud-Est, aș dori să profit de această ocazie pentru a formula câteva recomandări privind protejarea limbilor și dialectelor.

1. *Ancorarea limbilor minoritare în educație*: limbile minoritare și regionale ar trebui să își găsească un loc stabil în sistemul educațional. Ele nu ar trebui tratate ca „intruși”, ci ca limbi de predare egale. În multe cazuri, se pot introduce modele școlare bilingve sau materii opționale. Profesorii au nevoie de formare pentru a dobândi o atitudine pozitivă față de multilingvism și limbile minoritare. Acest lucru influențează în mod direct atitudinea elevilor.
2. *Promovarea competențelor lingvistice la toate vârstele*: capacitatea de comunicare trebuie promovată la toate vârstele, nu doar la copiii și

- adolescenței. Vorbitorii activi ar trebui implicați în acest proces și nu excluși din motive de purism sau exclusivitate. Acceptarea vorbitorilor mai puțin competenți promovează transmiterea și viabilitatea limbii.
3. *Înțelegerea multilingvistului ca resursă*: limbile nu trebuie evaluate doar din punct de vedere cantitativ, de exemplu în funcție de numărul de vorbitori sau de costurile de implementare. Multilingvistul reprezintă o valoare adăugată culturală și economică. Măsurile de protecție trebuie adaptate individual la situația lingvistică respectivă.
  4. *Lingvistica cu responsabilitate*: lingviștii ar trebui să fie conștienți de influența lor asupra comunităților de vorbitori. Munca lor influențează conștiința lingvistică și utilizarea limbii. Cercetarea necritică poate întări stigmatele existente. Perspectivele istorice ajută la identificarea tendințelor de dezvoltare și la elaborarea de strategii sensate. Măsurile ar trebui să se bazeze pe analize prealabile fundamentate. Lingviștii ar trebui să abordeze propria limbă cu mare prudență; doar foarte puțini reușesc să dea dovadă de imparțialitatea necesară.
  5. *Dezbaterea privind „dialect sau limbă” trebuie să fie demotivată*: discuția privind statutul varietăților ar trebui să se bazeze pe analize lingvistice fundamentate, nu pe ideologii politice. Politica lingvistică națională tinde să consolideze ierarhiile sociale și raporturile de putere, acordând o valoare mai mare limbilor standard. Fiecare persoană are dreptul să vorbească limba sa, indiferent de clasificarea juridică sau politică a acesteia. Decizia de standardizare ar trebui să fie luată de comunitatea lingvistică (de jos în sus), nu impusă de stat (de sus în jos).
  6. *Garantarea drepturilor lingvistice prin lege*: state precum Italia demonstrează, prin Legea 482/1999, că limbile minoritare pot fi protejate prin lege și, în același timp, pot fi apărate interesele naționale. Ar fi un progres semnificativ dacă legi similare ar fi adoptate și în statele din Europa de Sud-Est.
  7. *Toponimie și vizibilitate*: indicatoarele bilingve ale localităților și străzilor – cum ar fi în România sau Sardinia – ar trebui să fie un model pentru Europa de Sud-Est. Vizibilitatea publică este o parte esențială a recunoașterii lingvistice.

Concluzii

Multilingvismul nu este doar o reflectare a evoluțiilor istorice și a condițiilor politice, ci și o expresie vie a adaptării, creativității și rezilienței. Amenințarea la adresa numeroaselor limbi și dialecte minoritare este un fenomen complex, care nu poate fi privit în mod izolat. Este nevoie mai degrabă de o abordare interdisciplinară, care să țină seama în egală măsură de factorii sociali, politici, economici și culturali. Ancorarea limbilor minoritare în sistemul educațional, promovarea multilingvismului ca resursă și sensibilizarea societății cu privire la diversitatea lingvistică sunt elemente esențiale pentru a însoți în mod pozitiv schimbările lingvistice și pentru a contracara pierderile lingvistice.

În același timp, lingviștii au responsabilitatea de a-și desfășura cercetările în mod reflexiv și respectuos, pentru a nu întări prejudecățile existente, ci pentru a promova în mod durabil conștientizarea importanței diversității lingvistice. Promovarea durabilă a limbilor poate avea succes numai printr-o strânsă colaborare cu comunitățile lingvistice afectate și cu clasa politică.

În contextul globalizării și digitalizării continue, conservarea diversității lingvistice și culturale este astăzi mai necesară ca niciodată. Aceasta nu este doar un semn de respect față de trecut, ci și o condiție esențială pentru o societate deschisă, incluzivă și durabilă.

În acest sens, doresc să interpretez acest titlu de *Doctor Honoris Causa* ca pe o misiune: să continuu să construiesc punți – între limbi, culturi și generații – și să contribui astfel la menținerea vocilor amenințate ale acestei lumi.

Vă mulțumesc din suflet!

A decorative flourish consisting of a vertical line with a stylized, symmetrical scroll-like element on the left side, featuring a central dot.

Curriculum vitae | **Thede Kahl**

University of Jena

Department of Slavic Studies

Faculty of Philosophy

Institute for Slavic Studies and Caucasian Studies

Born on 30 March 1971 in Hamburg
Married since 13 June 2003

PROFESSIONAL EXPERIENCE

SINCE OCTOBER 2010, PRESENT

Institute for Slavic Studies and Caucasian Studies (formerly Institute for Slavic Studies), University of Jena

- University Professor of South Slavic Studies (permanent position), 2012–2016 Director of the Institute of Slavic Studies
- Head of the EU-funded research project “Interphraseology (Bulgarian, Greek, Romani, Romanian, Turkish)”
- Member of the DFG Research Training Group 1412 “Cultural Orientations and Social Structures in South-Eastern Europe”
- Head of the DFG-funded project LaZAR

Austrian Academy of Sciences, Vienna

- Chairman of the Commission on Vanishing Languages and Cultural Heritage
- Head of the FWF project “BalkaNOMAD”
- Head of the Innovation Fund project IRDICH

04/2010–09/2010

Institute for Slavic Studies, University of Jena

- Acting Professor of South Slavic Studies

since 05/2008

Austrian Academy of Sciences, Centre for Linguistics, Sound and Image Documentation

- Head of the FWF project “*Language and Cultural Change among Migrant Shepherds. Albanian, Aromanian, Greek, Macedonian*” (duration until 1/2010, www.oeaw.ac.at/balkan/forsch_projekte.htm)

- Collaborator on the project *Grammatica balkanica. Comparative Universal Grammar of the Languages of South-Eastern Europe*, with M. Metzeltin
- Collaborator on the project “Southeast Europe of the Regions”, with Oliver J. Schmitt and Michael Metzeltin (publication, conferences)
- Member of the Balkan Commission (from October 2005 until its dissolution)
- Co-founder and member of the Commission for South-Eastern Europe – Turkey – Black Sea Region

since 01/2007

Josefsplatz Research Centre, Vienna

- Scientific advisor; contributor to the Atlas of Eastern and Southeastern Europe. Creation of maps, writing and editing of accompanying booklets

November 2002-December 2006

Austrian Institute for Eastern and Southeastern Europe, Vienna

- Head or, prior to 1 October 2004, Deputy Head of the Geography Department
- Specialist editor of *Österreichische Osthefte – Journal for Central, Eastern and South-Eastern European Studies*
- Editor of the *Atlas Ost-und Südosteuropa / Atlas of Eastern and Southeastern Europe* (editor-in-chief: Peter Jordan)
- Head of the completed DanubePortal project in cooperation with the Federal Ministry of Foreign Affairs (1/2003-12/2004)

8/2002–11/2002

Institute for Slavic Philology, Marburg

Research assistant with the following responsibilities:

- Processing of language material as part of the DFG project “Kleiner Balkan-Sprachatlas” (Small Balkan Language Atlas) (Head: Helmut Schaller)

8/1999–6/2002

Institute for Geography, Münster

- Research assistant (Department of Development Research and Regional Geography) and lecturer

EDUCATION

2007

Venia legendi “Languages and Cultures of the Balkan Region”, University of Vienna

1999

Doctorate with *summa cum laude* to Dr. phil. under Cay Lienau and Peter Weber, University of Münster

1994

Studied Slavic Studies, Geography, Byzantine Studies and Modern Greek Philology at the Universities of Münster, Cologne and Hamburg. Study visits/internships in Moscow (1995) and Thessaloniki (1996)

1991 to 1994

Studied geography, classical philology and Russian for secondary school levels I/II at the University of Münster

FUNCTIONS AND MEMBERSHIPS

- Member of the Academia Europaea
- Member of the Austrian Academy of Sciences (since 2013)
- Founder and Chairman of the Commission on *Vanishing Languages and Cultural Heritage* at the Austrian Academy of Sciences (since 2015)
- Member of the Linguistics Commission of the Saxon Academy of Sciences (since 2016)
- Secretary of the Balkan Studies Commission at the International Committee of Slavists (since 2006)
- Honorary Doctorate from Vasile Goldis University, Arad
- Editor of the academic series *Symbolae Slavicae* (Peter Lang Verlag)
- Editor of the academic series *Forum: Bulgaria* (together with S. Comati)
- Editor of the academic series *Forum: Romania* (together with L. Schippel)

- Co-editor of the academic series *Balkanology* (LIT)
- Co-editor of *Hellenika* (together with Holger Lamm; LIT-Verlag)
- Editorial board member of the *Zeitschrift für Balkanologie* (Journal of Balkan Studies), Harrassowitz, Wiesbaden
- President of the Balkan Romanists Association (2010–2016)
- International Council for Traditional Music ICTM, New York
- Board member of the German-Bulgarian Society, Berlin
- Association of Southeastern Europe Anthropology ASEA, Sofia/Munich
- Austrian Geographical Society ÖGG, Vienna
- Southeast Europe Society SOG, Munich

LANGUAGE SKILLS

- Fluent: Aromanian, Bulgarian, German, English, Greek, Croatian/Serbian, Romanian
- Good: Macedonian, Russian, Spanish, Turkish
- Basic knowledge: Albanian, French, Icelandic, Slovak
- Good reading skills: Ancient Greek, Arabic, Italian, Latin, Ukrainian

EXPERT ACTIVITIES

- Swiss National Science Foundation, Bern
- German Research Foundation, Bonn
- Alexander von Humboldt Foundation, Bonn, Berlin
- Austrian Academy of Sciences, Vienna
- Romanian National Research Council, Bucharest
- Russian Humanitarian Scientific Foundation, Moscow
- Research Committee of the Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki
- German Academic Exchange Service, Bonn
- Fritz Thyssen Foundation, Cologne
- German National Academic Foundation, Bonn
- DePaul University, Chicago
- Radcliffe Institute for Advanced Study, Harvard University, Cambridge, MA

LIST OF PUBLICATIONS BY TH. KAHL

MAY 2020 TO MAY 2025

MONOGRAPHS AND EDITED BOOKS

1. **2021** (with Sorescu-Marinković, A.; Sikimić, B.): The Romance-speaking Balkans. Language and the politics of identity. Brill's Studies in Language, Cognition and Culture. Leiden, Boston, Koninklijke Brill NV
2. **2021** (et al.): Boyash Studies: Researching "Our People". Forum: Romania 40. Berlin, Frank & Timme
3. **2023** (with Aminian Jazi, I.): Ethno-Cultural Diversity in the Balkans and the Caucasus. Proceedings of the Philosophical-Historical Class, Volume 927. Vienna, Austrian Academy of Sciences
4. **2024** (with Genesisin, M., Hempel, G.): Endangered language varieties in Italy and the Balkans. Varietà linguistiche a rischio in Italia e nei Balcani (=Vanishing Languages and Cultural Heritage 4). Vienna: Austrian Academy of Sciences, 380 pp.
5. **2024** (with Lienau, Cay): Greece in Southeast Europe. Geography and Cultural History. Compiled, revised and edited by Thede Kahl (= Cultural Crossroads: Greece and beyond 2). Berlin: Frank & Timme, 406 pp.

PUBLICATIONS

1. Balkanology (LIT): No volumes in the period 2020–2025
2. Forum: Bulgaria (Frank and Timme) – 3 volumes in the period 2020–2025
3. Forum: Romania (Frank and Timme) – 12 volumes between 2020 and 2025
4. Hellenika. Yearbook for Greek Culture and German-Greek Relations (LIT): 5 volumes between 2020 and 2025
5. Symbolae-Slavicae (Lang): 5 volumes between 2020 and 2025
6. Cultural Crossroads: Greece and Beyond (Frank and Timme): 4 volumes in the period 2020–2025
7. Vanishing Languages and Cultural Heritage; Austrian Academy of Sciences): 3 volumes in the period 2020–2025

PEER-REVIEWED ARTICLES

1. **2020:** Knowledge and cultural transfer in Ottoman Bulgaria. On the coexistence and interaction of Bulgarians, Sephardim and Turks. In: M. Henzelmann (ed.). Linguistic perspectives on Bulgarian studies. Standpoints – Innovations – Challenges. Berlin, Frank & Timme: 61–77
2. **2020:** Between Retraditionalisation and Folklorisation: Mask Rituals in Bulgaria. In: W. Dahmen, P. Himstedt-Vaid and G. Schubert: From Repetition to Ritual. Recent Processes in the Languages and Cultures of Southeastern European Societies. Wiesbaden, Harrassowitz: 265-284
3. **2020:** On the Art of χαραδριοῦ βίον ζῆν. In: Kahl, Th. & Lamm, H. (eds.): Hellenika, New Series. Yearbook for Greek Culture and German-Greek Relations
4. **2021:** Introduction. In: Dragnea, Mihai et al: (eds., 2021): The Romance-speaking Balkans. Language and the politics of identity. In Brill's Studies in Language, Cognition and Culture, ed., 260. Leiden, Boston: Koninklijke Brill NV, p. 1-11
5. **2021:** Language and Identity of the Krashovans. History of the Romance Countries and Their Languages. Comparison of Inner Romance and German-Romance Languages. J. Albrecht and G. Narr. Tübingen, Narr Francke Attempto: 217-233
6. **2021:** Dobrudja – The Land on the Lower Danube. Religion and Society in East and West 7-8 (Border Regions in Eastern Europe)
7. **2021:** The Rudari in Greece. Boyash Studies: Researching “Our People”. Ed. A. Sorescu-Marinković, Th. Kahl and B. Sikimić. Berlin, Frank & Timme: 193-212
8. **2022:** Can markets be ethnic? The Ottoman bedestens (fabric bazaars) throughout history. Journal of Urban Anthropology 1/23. Ethnic markets” in the modern urban space. From ethnic diversity to ethno-business. Ed. A. Pascaru. Bucharest, Oscar Print: 31-51
9. **2022** (with Rousiakis, S.): Cappadocian Greek. www.oeaw.ac.at/vlach/collections/greek-varieties/cappadocian-greek
10. **2022:** A mysterious letter from Persia. On the trail of the Meglenite Vlachs and the Aromanians in Iran. Journal of Balkan Studies 57/2: 169-180

11. **2023.** A letter from Persia – The fate of the Meglen Vlachs and Aromanians in Iran. Ed. T. Varadi; M. Preljic: Cincari: cultural exchange, identity and heritage. Belgrade, Serbian Academy of Sciences and Arts, Committee for the Study of National Minorities and Human Rights, 58-75
12. **2023** (Trans.: Yüksel Gürsoy): The Muslim community in Romania: The path of an elite community to becoming a marginalised minority. *Mesopotamia Journal of Interdisciplinary Studies* 3/1, 69-82
13. **2023:** Foreword. In: Tursun, Vahit: *Romeika (Black Sea Greek). Literature – Grammar Information and Interlingual Comparison*, 5-7. Ankara: TÖZ
14. **2024** (with Genesin, M.; Hempel, G.): Consensus on the protection and preservation of minority and regional languages. *Consenso sulla tutela e conservazione delle lingue minoritarie e regionali*. In: *ibid.* (ed.): *Endangered language varieties in Italy and the Balkans. Bedrohte Sprachvarietäten in Italien und auf dem Balkan. Varietà linguistiche a rischio in Italia e nei Balcani (= Vanishing Languages and Cultural Heritage 4)*. Vienna: Austrian Academy of Sciences: 25-28
15. **2024:** Pomak Villages in Izmir. What language do you dream in? In: *Journal of Balkan Studies* 59/2: 270-277
16. **2025:** Myths in the Shadow of Mud Volcanoes. In: *Quo vadis Romania* 65: 113-116
17. **2024** (with Pascaru, Andreea): History through Oral Narratives: Analysing Folk Songs of the Greek-speaking Muslim Community of the 'Vallahades' in Yesilburç (Niğde, Central Anatolia). In: Grond, Agnes; Akin, Salih (ed.): *Linguistic and Cultural Diversity in Central Anatolia*. Vienna: Praesens, 209-243

OVERVIEW OF THIRD-PARTY FUNDING TH. KAHL MAY

2020 TO MAY 2025

- DFG: Continuous expansion of the 'LaZAR' web platform beyond the funding period (2019; funding amount €620,000)
- Establishment and management of the “Bessarion Research Centre”,

funded by the American Hellenic Educational Progressive Association, among others, with €120,000

- Submission of several applications that were rejected; the application “GreekDiLIT” (DFG €590,000) is currently being revised for resubmission

LIST OF PUBLICATIONS TH. KAHL

Monographs

1. **1999:** Ethnicity and spatial distribution of the Aromanians in South-Eastern Europe. Münster Geographical Works 43. Münster, 186 pp.
2. **2001:** With Wolf Dietrich & Geórgios Sárros: Kutsúfliani. Folklore study of a village in the Pindos Mountains. Κουτσούφλιανη. Λαογραφική έρευνα ενός βλάχικου χωριού στην Πίνδο. Θεσσαλονίκη; Bilingual edition Greek-German. With accompanying CD, 444 pp.
3. **2005** with Maria Bara and Andrej N. Sobolev: Южноаромынский говор села Туря (Кранья). Пинд. Синтаксис, лексика, этнолингвистика, тексты – Materials for the South-East European Language Atlas 4. Munich, 489 pp.
4. **2006:** Istoria aromânilor. Biblioteca de Istorie. București (Tritonic), 334 pp.
5. **2006:** Ηπειρώτικα παραμύθια – Fairy tales from Epirus. Recorded in the field and transcribed by Thede Kahl and Andreas Karzis. Bilingual Greek-German edition. With a foreword by Greek President Karolos Papoulias. Thessaloniki, Cologne (University Studio Press, Romiosini), 396 pp. Review see Puchner, Walter in: Fabula 48/3-4 (2007), pp. 346-347
6. **2007:** Shepherds in Contact. Language and Cultural Change among Former Nomadic Shepherds in Epirus and Southern Albania. Münster, Vienna, New York, 380 pp.
7. **2009:** For the Identity of the Vlachs. Ethnocultural Approaches to a Balkan Reality. Athens (Bibliorama). 366 pp.
8. **2014:** with Metzeltin, M.: Language Typology. A Methodology and Workbook for Balkanologists, Romanists and general linguists. Wiesbaden, New York: Harrassowitz
9. **2018:** Nature and Man in the Danube Delta. Berlin, Frank und Timme.

10. **2019** with Ioana Nechiti: The Boyash in Hungary. A Comparative Study among the Arĝeleni and Munĉeni Communities. Vienna, Austrian Academy of Sciences, 280 pp.

Essays (excluding encyclopaedia entries)

1. **1995**: Muslims in North-East Greece. In: Erasmus Office (ed.): Colloquium North-East Greece. Vol. 3, Münster, pp. 113–121.
2. **1998**: Ο ρόλος των Λαϊστινών στην ίδρυση και ανάπτυξη της Χρυσούπολης Καβάλας (*The role of the Laistines in the founding and development of Chrysúpoli, Kavála district; Greek*). In: Ηπειρωτική Εταιρεία 250 (May, June). Ioannina 1998, pp. 197–201
3. **1999**: The Zagóri villages in northern Greece: Economic unity – ethnic diversity. In: Ethnologia Balkanica, No. 3, Münster / New York, pp. 103-119
4. **1999**: On the ecological significance of Lake Kerkíni. In: Erasmus Office (ed.): Colloquium Northeast Greece IV/V. Münster, pp. 97–108
5. **2000**: Aromanians. In: Roth, Harald (ed.): Study Handbook Eastern Europe. Vol. 1: History of East Central and South-Eastern Europe, Cologne/Weimar/Vienna 1999, pp. 453-455
6. **2001**: Effects of new borders on long-distance grazing. In: Lienau, Cay (ed.): Borders and Border Areas in South-Eastern Europe. South-Eastern Europe Yearbook 32, Munich, pp. 245-272
7. **2001**: The “Muslim minority” and linguistic minorities in Greece. Pogrom 31/209, Göttingen, pp. 7-8, 12
8. **2001**: Transformation of ethnic identity patterns among the Aromanians (Vlachs) of Bulgaria and their consequences. In: Lienau, Cay & Ludwig Steeindorff (eds.): Ethnicity, Identity and Nationality in Southeast Europe. Southeast Europe Study, Vol. 64, Munich 2000, pp. 19-47. Bulgarian translation: Προмяна на етническите модели на идентичност при българските армъни (власи) и нейните последствия. Българска Етнология [Bălgarska Etnologija] 1/01. Sofia, pp. 5-25
9. **2002**: The emergence and transformation of an urban music culture in Greece – Rembétika. In: Blume, H.-D. and C. Lienau: Approaching Greece. Choregia 1, Münster, pp. 111-123

10. **2002:** Field research on the ethnicity of Aromanians and Meglenite Vlachs. In: Freund, Bodo & Holger Jahnke: *The Mediterranean region at the dawn of the 21st century*. Berliner Geographische Arbeiten 91. Berlin, pp. 65-72
11. **2002:** In collaboration with Meinolf Arens, Joachim von Puttkamer and Gottfried Schramm: Under what historical circumstances did Romanians become the majority in their present-day state? Results of a small conference. *Journal of Transylvanian Regional Studies* 25/1. Cologne [et al.], pp. 62-70
12. **2002:** The Ethnicity of Aromanians after 1990: the Identity of a Minority that Behaves like the Majority. In: *Ethnologia Balkanica* 6, Munich, Sofia, New York, pp. 145-169
13. **2002:** On the Islamisation of the Meglenite Vlachs (Megleno-Romanians): The village of Nânti (Nótia) and the "Nântinets" in present-day Turkey. *Zeitschrift für Balkanologie* 38/1+2, pp. 31-55. Also in own English translation: The Islamisation of the Meglen Vlachs (Megleno-Romanians): The village of Nânti (Nótia) and the "Nântinets" in present-day Turkey. *Nationalities Papers* 34/1, 71-90
14. **2003:** Η δημιουργία μιας βλάχικης συνείδησης και η σημερινή εξέλιξή της στα Βαλκάνια και στη διασπορά. in: *Énosi Vláchon Epistimónon* [Ένωση Βλάχων Επιστημόνων (ed.)]: *Proceedings of the First Congress of Vlach-speaking Hellenism*. Thessaloniki
15. **2004:** Aromanians in Greece: Vlach minority or Vlach-speaking Greeks? *Yearbooks for History and Culture of South-Eastern Europe* Vol. 5, Munich, 205-219 (reprinted in *The Newsletter of the Society Farsarotul*, XVIII, 1/2004 and XVIII, 2/2005, 1-18, also http://www.farsarotul.org/nl27_1.htm)
16. **2004:** Etnonime la aromâni [Ethnonyms among the Aromanians]. In: *Academia Română, Institutul de Filologie Română* (ed.), *Spațiul lingvistic și literar românesc din perspectiva integrării europene*, Iași, 264-273
17. **2004:** Humanities Research on South-Eastern Europe and its Political Relevance. *Südosteuropa-Mitteilungen* 2/3, Munich, 161-164.

18. **2004:** Gustav Weigand in Greece: On the difficulties of reception. In: *Südost-Forschungen* 61, 101-113
19. **2004:** With Hansjörg Brey: Annual General Meeting of the Southeast Europe Society. *Southeast Europe Communications* 2/3, Munich, 153-161
20. **2004:** With Maria Bara: Aromynskie texty iz sela Kranea. In: Rusakov, A. Ju. & A. N. Sobolev (eds.). *Malyj dialektologičeskij atlas balkanskih jazykov: Materialy pjatogo rabočego sobeščanija*, St. Petersburg, 119-121
21. **2005:** Aromanians and Meglenite Vlachs: Growing Interest in Southeast Europe. *Annotated Bibliography 1900-2004*. In: *Balkan Archive, New Series* 28/29 (2003/2004), Veitshöchheim, 9-118
22. **2005:** Čuvanje jezika, gubljenje identiteta [Between language preservation and loss of identity]. *Meglenski Vlasi*. Serbian Academy of Sciences and Arts, Balkan Institute: *Skrivene manjine na Balkanu*], Belgrade, 135-145
23. **2005:** The Muslim community in Romania. The path of an elite to a marginalised minority. In: *Europa Regional* 3-4/2005, Leipzig, pp. 94-101
24. **2005:** Ethnic groups in the Republic of Macedonia and their demographic characteristics. In: Schubert, Gabriella (ed.): *Macedonia. Influences and perspectives*. Wiesbaden, pp. 57-80
25. **2005:** Nomadism among the Aromanians yesterday and today. In: Trifon, Nicolae: *The Aromanians. A people who are leaving*. Paris, pp. 447-469
26. **2005:** With Maria Bara: Plants in the culture of the Aromanians in the Pindos Mountains. Phytonyms, uses and myths. In: Sobolev, Andrej N. & A. Ju. Rusakov: *Языки и диалекты малых этнических групп на Балканах* [Languages and dialects of small ethnic groups in the Balkans]. *Materials from the international scientific conference, Saint Petersburg, 11-12 June 2004*. Saint Petersburg/Munich, pp. 200-209
27. **2005:** Open questions in the study of Aromanian and its dialects. In: Sobolev, Andrej N. & A. Ju. Rusakov: *Languages and dialects of small ethnic groups in the Balkans. Materials from the international scientific conference, Saint Petersburg, 11-12 June 2004*. Saint Petersburg/Munich, pp. 156-167

28. **2006:** "Being Vlach, Singing Greek". Greek-Aromanian Music Contacts in the Pindus Mountain Range. In: Institute of Ethnology and Folklore Research Zagreb, Naila Ceribašić (ed.): Proceedings of the Third Meeting of the Study Group "Music and Minorities", pp. 111-131
29. **2006:** 22 articles in the Encyclopaedia of the European East, University of Klagenfurt/Celovec
30. **2006:** Apoikia and Diaspora. The Greeks of Grecia Salentina in Southern Italy. In: Hellenika, New series, 2006, pp. 79-103
31. **2006:** The Evil Eye – A Common Element in the Folk Beliefs of Christians and Muslims. In: Wünsch, Thomas (ed.): Religion and Magic in Eastern Central Europe. Scope for theological standardisation processes in the late Middle Ages and early modern period. Religious and cultural history in Eastern Central and South-Eastern Europe Vol. 8, Münster et al., pp. 321–336
32. **2006:** A Leipzig Balkanologist in the Mountains of Macedonia, Thessaly and Epirus – The Travels of Gustav Weigand at the End of the 19th Century. In: Blume, Horst-Dieter & Cay Lienau (eds.): The stranger and one's own view – Travels and travellers in Greece. Choregia (Münster Studies on Greece) 4. Münster, pp. 153-168
33. **2006:** Ethnic Structure of Albania. In: Supplement to the Atlas of Eastern and Southeastern Europe. Ethnic Structure of Eastern and Southeastern Europe around 2002, pp. 7-10
34. **2006:** Ethnic Structure of Bulgaria. In: Supplement to the Atlas of Eastern and South-Eastern Europe. Ethnic Structure of Eastern and South-Eastern Europe around 2002, pp. 10-13
35. **2006:** Basic Features of the Spatial Structure of Serbia and Montenegro. In: Valeria Heuberger, Thede Kahl, Walter Lukan et al. (eds.): Serbia and Montenegro. Space and Population – History and Historical Images – Culture – Society, Politics and Law – Economy – Regions. Austrian Eastern Studies, Special Volume, Vienna et al., pp. 5–30
36. **2006:** Interethnic relations between Orthodox Christians and Muslims. Questions and methods of researching interreligious coexistence in South-Eastern Europe. In: Hönigsperger A., Kirsch F.

- P. (eds.): *Ethnicity and the City. Interdisciplinary contributions to the tension between majority and minority in urban areas*. Vienna, pp. 67–102
37. **2006:** *Întrebări și metode ale cercetării coexistenței interreligioase în Europa de Sud-Est* [Questions and methods of researching interreligious coexistence in Southeast Europe; Romanian]; in: *Philologica Iassyensia II/1, Iași*, 135-156
38. **2006:** With Aurelia Vasile and Maria Bara: *Theatre and Film*. In: Kahl, Thede & Michael Metzeltin and Mihai-Răzvan Ungureanu (eds.): *Romania* (see above), pp. 433-451
39. **2006:** With Jordan, Peter: *Ethnic Structure of Macedonia*. In: *Supplement to the Atlas of Eastern and South-Eastern Europe. Ethnic Structure of Eastern and South-Eastern Europe around 2002*, pp. 31-35.
40. **2006:** With Josef Sallanz: *Dobrudscha*. In: Kahl, Thede & Michael Metzeltin and Mihai-Răzvan Ungureanu (eds.): *Romania* (see above), pp. 857–879
41. **2006:** With Kocsis, Károly: *Ethnic Structure of Romania*. In: *Supplement to the Atlas of Eastern and South-Eastern Europe. Ethnic Structure of Eastern and South-Eastern Europe around 2002*, pp. 49–53.
42. **2006:** With Peter Jordan: *Ethnic Structure*. In: Kahl, Thede & Michael Metzeltin and Mihai-Răzvan Ungureanu (eds.): *Romania* (see above), pp. 63–87
43. **2006:** *Romanian Folk Culture*. In: Kahl, Thede & Michael Metzeltin and Mihai-Răzvan Ungureanu (eds.): *Romania. Space and Population – History and Historical Images – Culture – Society and Politics Today – Economy – Law – Historical Regions. Öposterreichische Osthefte Vol. 48*, Vienna, pp. 399-420
44. **2006:** *Language and Intention of the First Aromanian Text Documents, 1731-1809*. In: Symanzik, Bernhard (ed.): *Festschrift for Gerhard Birkfellner on his 65th Birthday, Studia Philologica Slavica I/I, Münster Texts on Slavic Studies*, pp. 245-266
45. **2007:** *Apoikia and Diaspora: Greek-speaking Muslims in the south-east of the Black Sea (Pontos)*. In: *Hellenika / Yearbook for Greek*

- Culture and German-Greek Relations, New Series 2, pp. 81-106
46. **2007:** The presence of Pomaks in Turkey. In: Voss, Christian & Klaus Steinke (ed.): *The Pomaks in Greece and Bulgaria – a model case for borderland minorities in the Balkans*. Southeast European Studies 73, Munich (Biblion), pp. 227–234
  47. **2007:** Was Bulgarian also spoken in Moschopolis? Reflections on Slavic language use in southern Albania in the 18th century. In: *Probleme de filologie slavă XV*, Editura Universității de Vest, Timișoara, pp. 484-494
  48. **2008:** Does the Aromanian have a chance of survival? Some thoughts about the loss of language and language preservation. In: Biljana Sikimić; Ašić, Tijana (ed.): *The Romance Balkans*. Romanski Balkan. Srpska Akademija nauka i umetnosti, Balkanološki institut, posebna izdanja 103, pp. 123-140
  49. **2008:** Kahl, Thede: Multipart Singing among the Aromanians (Vlachs). In: Ahmedaja, Ardian; Haid, Gerlinde (ed.): *European Voices I. Multipart Singing in the Balkans and the Mediterranean*. Vienna, Cologne, Weimar (Böhlau) 2008, pp. 267–280, 329
  50. **2008:** Failures, bad luck and mishaps in field research. Experiences and results that no one else hears about. In: Lindenbauer, Petrea et al. (ed.): *Michael Metzeltin. From Bucharest to Santiago de Chile*. Bratislava 2008, pp. 97-110
  51. **2008:** Reflections on language change and language loss, with special consideration of Balkan Romania. In: Botoșineanu, Luminița et al. (eds.): *Români majoritari / Români minoritari: interferențe și coabitări lingvistice, literare și etnologice*. Editura Alfa, pp. 155–173 (also published in Romanian translation: *Considerații privind dispariția limbilor cu trimitere la romanitatea balcanică*. *Philologica Jassyensia* IV / 1, pp. 129-146)
  52. **2008:** Birds in folk beliefs. Oral traditions from north-western Greece. In: Himstedt-Vaid, Petra et al.: *Crossing borders*. Festschrift for Gabriella Schubert. *Balkanological Publications* 45. Wiesbaden 2008, pp. 233-246
  53. **2009:** Romanian and its neighbours. In: Kahl, Thede: *Romanian and its neighbours*. Contributions from the section "Language change

- and language contact in south-eastern Romania” at the XXX. German Romanists’ Day. Berlin (Frank & Timme Verlag), pp. 9-32
54. **2009:** Hellenism and Greeks in Syria: More than just a search for traces. In: *Hellenika / Yearbook for Greek Culture and German-Greek Relations, New Series, Vol. 4/2009*, pp. 22-52
  55. **2009:** Shepherds and “their land”. On the cultural landscape of Greek pasturelands. In: *Choregia (Münstersche Griechenland-Studien) 7: Greek landscapes – places of longing and memory*, Münster, Vienna, New York, pp. 149-170
  56. **2009:** With Cay Lienau et al.: Interethnic Relations between Christians and Muslims in Southeast Europe. A Research Project. *Christians and Muslims. Interethnic Coexistence in Southeast European Peripheral Areas. Religious and Cultural History in East Central and Southeast Europe Vol. 12* (ed. J. Bahlcke, R. Bendel, J. Köhler, Th. Wünsch). Münster, Vienna, New York, pp. 9–50
  57. **2009:** With Petrea Lindenbauer and Michael Metzeltin: Proposals for a new typological classification of the Balkan languages. In: *Komisija po balkansko ezikoznanie, Meždunaroden komitet na slavistite* (ed.): *Glagolnata sistema na balkanskite ezici – nasledstvo i neologija. The verbal System of the Balkan Languages – Heritage and Neology*. Veliko Tarnovo 2010, pp. 70-89
  58. **2010:** “Singing without words”. Language and Identity Shift among Slavic Macedonian Musicians in Greece. In: *Welt der Slaven LV*, pp. 384-401
  59. **2010:** Have Romanian studies emerged from marginalisation in the German-speaking world? In: *Limba și literatură*, Bucharest, vol. LII, I-II, pp. 5-7
  60. **2010:** Geographical Foundations of the Republic of Moldova. In: Thede Kahl et al., (eds.): *Ethnic Consciousness in the Republic of Moldova in 2004. Ethnic Consciousness in the Republic of Moldova in 2004*. map no. 2.10-MD1; Vienna: ÖAW, pp. 6-9
  61. **2010:** Pastoral Peoples in South-Eastern Europe. In: Wr̄bka, Thomas (ed.): *The European Green Belt. Borders, Wilderness, Future*. Vienna-Linz, pp. 224-229

62. **2010:** With Hansjörg Küster, Peter Csorba, Renata Šošćarić and Jörg Stadelbauer: "Subdue the Earth!" Humans in their confrontation with nature. In: Kaser, Karl and D. Gramshammer-Hohl & J. M. Piskorski, E. Vogel (eds.) 2010: Continuities and breaks: immigrants and long-established residents from 500 to 1500. Wieser Encyclopaedia of the European East 12, pp. 21-84
63. **2011:** The last nomadic herders of South-Eastern Europe and their language. A new collection in the Phonogram Archive of the Austrian Academy of Sciences. In: Lechleitner, Gerda; Liebl, Christian: Yearbook of the Phonogram Archive of the Austrian Academy of Sciences 2, Göttingen, pp. 195-211
64. **2011:** The Gypsies and Romanian. On the language and culture of the Vlach Roma, Bajeschi and Rudari. In: Doppelbauer, Max; Kremnitz, Georg; Stiehler, Heinrich. Ţigan, Zingaro, Gitane, Gitano, Cigano – The language of the Roma in Romania. Bonn, Barcelona 2011, pp. 199-231
65. **2011:** With Gottfried Schramm: Landscape forms and their usability. In: Clewing, Konrad; Schmitt, Oliver J.: History of South-Eastern Europe: From the early Middle Ages to the present day. Regensburg (Pustet)
66. **2011:** Pastoral Peoples in South-Eastern Europe. In: Lumpan, Dragoş: The Last Transhumance. Ultima transhumanŃă. Bucharest: Asociatia Fotocabinet GAV
67. **2011:** Language and Migration in the Danube Region. In: Institute for the Danube Region and Central Europe (ed.): Migration in the Danube Region. Information about the Danube Region and Central Europe. Vienna, pp. 6–8
68. **2011:** What are the chances of survival for the Aromanian (Vlach) language? Observations on the loss and preservation of a language. In: Glossologia 19 (2011), 33–44
69. **2012:** Architecture. Bochmann, Klaus et al. (eds.): The Republic of Moldova: A Handbook. Leipzig: Leipzig University Press, 658-676.
70. **2012:** The "Albanian" and his language in the Babylonia of D. K. Byzantios. In: Chisacof, Lia (Ed.): Nicolae Ţ. Tanaşoca at 70. Bucharest 2012, 84–93
71. **2012:** Ethno-cultural Diversity in the Balkans and the Caucasus as

- an Objective for Comparative Research, in: Biliarsky, Ivan; Cristean, Ovidiu; Oroveanu, Anca (Eds.): *The Balkans and Caucasus. Parallel Processes on the Opposite Sides of the Black Sea*. Cambridge: Cambridge Scholars, 172-187
72. **2012:** With Ioana Nechiti: Cinderella among the Bajeschi and Rudari. Comparison of two fairy tales based on field recordings in Hungary and Greece. In: Dahmen, Wolfgang et al. (eds.): *Southeastern European Romania: Settlement/Migration History and Language Typology*. Tübingen: Narr, 191-226
73. **2012:** With Michael Metzeltin: The Development of Word Class Terminology in the Balkan Languages. In: Kahl, Thede; Metzeltin, Michael; Schaller, Helmut (eds.): *Balkanisms Today – Balkanisms Today – Balkanizmy segodnja*. Vienna, Münster, New York: LIT, 81-104
74. **2012:** Nomadism among the Aromanians. In: Trifon, Nicholas: *Aromânii: pretutindeni, nicăieri*. Chişinău: Cartier
75. **2012:** Folk culture. In: Bochmann, Klaus et al. (eds.): *The Republic of Moldova: A Handbook*. Leipzig: Leipzig University Press, 676-686
76. **2013:** With Bettina Bock and Rosemarie Lühr: Southeast European and German greetings from a diachronic, diastratic and diatopic perspective. In: Sava, Doris; Scheuringer, Hermann (eds.): *In the Service of the Word. Lexicological and Lexicographical Excursions. Festschrift for Ioan Lăzărescu*. Passau: Stutz. Table of contents
77. **2013:** With Michael Metzeltin: Number formation in the standard Romance languages. A typological comparison. In: *Philologica Jassyensia IX, No. 1 (17)*, 171–181
78. **2014:** Bulgarian language remnants in southern Romania – and what a folk song can tell us about them. In: Symanzik, Bernhard (ed.): *Miscellanea Slavica Monasteriensia*. Memorial publication for Gerhard Birkfellner, dedicated by friends, colleagues and students. Münster Texts on Slavic Studies, vol. 6. Order
79. **2014:** Dynamics of the Common Balkan Lexemes. New Research Perspectives and Desiderata in the Field of Balkan Linguistics. In: *Die Welt der Slaven LIX*, 310-331
80. **2014:** Ethnic, linguistic and religious structure of the Balkan Peninsula.

- In: Himstedt-Vaid, Petra; Hinrichs, Uwe; Kahl, Thede: Handbook of the Balkans. Slavic Studies Books 23-24, Wiesbaden: Harrassowitz, 87-134.
81. **2014:** Language preservation, identity loss: The Meglen Vlachs. In: *Memoria Ethnologica*, XIV/52-53/July - December 2014, 38-47
  82. **2014:** With Elton Prifti: The Codification of Aromanian. In: Dahmen, Wolfgang et al. (eds.): *On the Status of the Codification of Minor Romance Languages. Proceedings of the XXVII Romanistic Colloquium*, Tübingen: Narr
  83. **2014:** with Metzeltin, Michael: The formation of the grammatical number in the standard Balkan languages. A typological comparison (Gramatyczna kategoria liczby w językach bałkańskich: typologia zagadnienia). In: *Slavia Meridionalis* 205
  84. **2014:** with Nechiti, Ioana, and Thomas-Cholutaeva, Svetlana: The Kalmyks. On the situation of a West Mongolian language and culture. In: *Europa ethnica* 1/2, 71st year, 19-23
  85. **2014:** With Wolfgang Schwarz: Peter Jordan – An important cultural geographer, cartographer and science manager turns 65. In: *Mitteilungen der Österreichischen Geographischen Gesellschaft*, 156, 393-396
  86. **2014:** Languages and religions in Macedonia at the time of the Balkan Wars. In: *Choregia. Münstersche Griechenland-Studien* 12, 139-163.
  87. **2014:** On the fate of culinary Orientalism. In: Kahl, Thede; Kreuter, Peter M.; Vogel, Christina (eds.): *Culinaria balcanica*. Berlin: Frank und Timme, 131-148
  88. **2015:** with Dietrich, Wolf: The soft side of Ali Pasha: The Lion of Epirus and his love of music. In: Kahl, Thede; Kramer, Johannes; Prifti, Elton (eds.) 2015: *Romanica et Balcanica. Wolfgang Dahmen on his 65th birthday. Jena Contributions to Romance Studies Volume 7*, Munich: AVM editions, pp. 779-795
  89. **2016** with Roșu, R. (2016). "Corinzile" (Colinde) de sorginte preceștină/laică din crângurile Mărișelului (Țara Moșilor). In T. Kahl (Ed.), *Von Hora, Doina und Lautaren. Einblicke in die rumänische Musik und Musikwissenschaft* (pp.195-240). Berlin: Frank und Timme
  90. **2016:** with Nechiti, Ioana: Minority languages and cultural contact

- in Budschak. Impressions from field research in southern Bessarabia (Ukraine). In: Dahmen, Wolfgang et al. (eds.): *Romanische Kleinsprachen heute*, Romanistisches Kolloquium XXVII, Tübingen: Narr, 3-33
91. **2016:** Sociolinguistic remarks on the secret languages of the masons (Kudaritika) and tailors (Bukureika) from the Tzumerka Mountains (Pindos). In U. Moennig (Ed.), “ὡς ἀθόρματα παιῶδας”. Festschrift for Hans Eideneier (pp. 427-449). Berlin: Romiosini
  92. **2017:** Research and documentation of disappearing languages and cultures. Romance field material from South-Eastern Europe in the VLACH and LAZAR projects “Forgotten, suppressed, disappeared”. Abandoned cultures, relationships and orientations in Balkan Romania. T. Kahl, P. M. Kreuter and C. Vogel. Berlin, Frank und Timme: 33-56
  93. **2017:** with Darieva, Tsypylma; Toncheva, Svetoslava: Introduction. In: Darieva, Tsypylma; Kahl, Thede; Toncheva, Svetoslava (eds.) (2017): *Sacredness and Mobility in the Caucasus and Southeast Europe*. Proceedings Volume 882. Vienna: Austrian Academy of Sciences, Philosophical-Historical Class, 7-18
  94. **2017:** with Lienau, Cay: Neighbours in Their Own Country: Muslims in Greek Thrace. In: Blume, Horst-Dieter; Lienau, Cay (eds.): *Greeks and Their Neighbours*. Choregia (Münster Greek Studies) 15, Münster: LIT-Verlag, 111-137
  95. **2017:** with Pascaru; Andreea: Banat Bulgarian in dialogue with the past: On the linguistic and cultural identity of a Slavic minority. In: *Bulgarica*, AVM (Akademische Verlagsgesellschaft München), pp. 101–131. [Order here](#)
  96. **2017:** with Roşu, R.: “Secular Heische and Christmas songs from the Motzenland region in Transylvania.” *Journal of Balkan Studies* 53(2): 221-255
  97. **2017:** Slavs and Greeks. More than Neighbours. In: Blume, Horst-Dieter; Lienau, Cay (eds.): *Greeks and their Neighbours*. Choregia (Münster Greek Studies) 15, Münster: LIT-Verlag, 52-81
  98. **2017:** Slavs and Greeks. More than just neighbours. In H.-D. Blume & C. Lienau (Eds.), *Greeks and their neighbours*. Choregia (Münster Greek Studies) 15. Münster: LIT-Verlag, 35-64

99. **2018** et al. (2018). Introduction. *Balkan and South Slavic Enclaves in Italy. Languages, Dialects and Identities. Proceedings from the Sixth Meeting of the Commission for Balkan Linguistics of the International Committee of Slavists.* T. Kahl, I. Krapova and G. Turano. Cambridge, Cambridge Scholars Publishing: viii-x
100. **2018** with et al., Eds. (2018). *Balkan and South Slavic Enclaves in Italy. Languages, Dialects and Identities. Proceedings from the Sixth Meeting of the Commission for Balkan Linguistics of the International Committee of Slavists.* Cambridge, Cambridge Scholars Publishing
101. **2018** T. Kahl, I. Krapova and G. Turano: *Balkan and South Slavic Enclaves in Italy. Languages, Dialects and Identities. Proceedings from the Sixth Meeting of the Commission for Balkan Linguistics of the International Committee of Slavists.* Cambridge, Cambridge Scholars Publishing: viii-x
102. **2018** From Karagöz to Karagiozis. On the Hellenisation of Ottoman shadow theatre. *Litterae – magistra vitae.* Heinrich Stiehler on his 70th birthday. C. Heinrich and T. Kahl. Berlin, Frank und Timme: 447-464
103. **2018:** with Andreea Pascaru (2018). “Rrāmānj and Armānj. How uniform are the culture, language and identity of the Aromanians?” *Quo vadis Romania* 50: 51-77
104. **2018:** New Initiatives on the Research and Documentation of Griko and Arbëresh in Apulia. *Balkan and South Slavic Enclaves in Italy. Languages, Dialects and Identities. Proceedings from the Sixth Meeting of the Commission for Balkan Linguistics of the International Committee of Slavists.* T. Kahl, I. Krapova and G. Turano. Cambridge, Cambridge Scholars Publishing: 153-164
105. **2019:** Bulgaria. An introduction to its spatial structure and cultural history. *Handbook Bulgaria. Geography – History – Language – Literature – Culture – Society and Politics.* G. Börger, S. Comati and T. Kahl. Berlin, Frank und Timme: 15-44
106. **2020:** Knowledge and cultural transfer in Ottoman Bulgaria. On the coexistence and interaction of Bulgarians, Sephardim and Turks. *Linguistic perspectives on Bulgarian studies. Standpoints – Innovations – Challenges.*

- M. Henzelmann. Berlin, Frank & Timme: 61-77
107. **2020:** Between Retraditionalisation and Folklorisation: Mask Rituals in Bulgaria. From Repetition to Ritual. Recent Processes in the Languages and Cultures of Southeast European Societies. W. Dahmen, P. Himstedt-Vaid and G. Schubert. Wiesbaden, Harrassowitz: 265-284
  108. **2020** (with Lamm, H.): Hellenika 14 (2019) Yearbook for Greek Culture and German-Greek Relations. Berlin, Münster, Vienna, LIT.
  109. **2021:** Language and Identity of the Krashovans. History of the Romance Countries and their Languages. Inner Romance and German-Romance Language Comparison. With Special Consideration of Dacoromania. Festschrift for Rudolf Windisch. J. Albrecht and G. Narr. Tübingen, Narr Francke Attempto: 217-233
  110. **2021:** "Dobrudscha – The Land on the Lower Danube." Religion and Society in East and West 7-8 (Border Regions in Eastern Europe)
  111. **2021:** The Rudari in Greece. Boyash Studies: Researching "Our People". A. Sorescu-Marinković, T. Kahl and B. Sikimić. Berlin, Frank & Timme: 193-212
  112. **2022:** Can markets be ethnic? The Ottoman bedestens (fabric bazaars) throughout history. Journal of Urban Anthropology 1/23. Ethnic markets" in the modern urban space. From ethnic diversity to ethno-business. A. Pascaru. Bucharest, Oscar Print: 31-51
  113. **2022:** A mysterious letter from Persia. On the trail of the Meglenite Vlachs and the Aromanians in Iran. Journal of Balkan Studies 57 (2): 169-180
  114. **2022** (with Lamm, H.): Hellenika 16 (2021) – Yearbook for Greek Culture and German-Greek Relations. Münster, Berlin, Vienna, LIT. Greek Relations. Münster, Berlin, Vienna, LIT
  115. **2023.** A mysterious letter from Persia – The traces of the Meglenite Vlachs and Aromanians in Iran. Cincari: cultural exchange, identity and heritage. T. Varadi and M. Preljic. Belgrade, Serbian Academy of Sciences and Arts, Committee for the Study of National Minorities and Human Rights, 58-75

Edited books

1. **2004:** With Elisabeth Vyslonzil & Alois Woldan (eds.): *The Challenge of Eastern Europe. The Revealing Stereotypical Images.* Series of the Austrian Institute for Eastern and South-Eastern European Studies 29. Vienna, 324 pp.
2. **2005:** With Wilfried Heller, Peter Jordan and Josef Sallanz (eds.): *Ethnicity in Transformation. On the Situation of National Minorities in Romania.* Vienna Eastern European Studies 21, Vienna
3. **2006:** With Izer Maksuti and Albert Ramaj (eds.): *The Albanians in the Republic of Macedonia. Facts. Analyses, Opinions on Interethnic Coexistence.* Vienna Eastern European Studies 23, Vienna, 302 pp.
4. **2006:** With Michael Metzeltin and Mihai-Răzvan Ungureanu (eds.): *Romania. Space and Population – History and Historical Perspectives – Culture – Society and Politics Today – Economy – Law – Historical Regions.* Austrian Eastern Studies Vol. 48, Special Edition, Vienna et al., 976 pp.
5. **2006:** With Valeria Heuberger, Walter Lukan, Andrej Mitrović, Ljubinka Trgovčević and Dragan Vukčević (eds.): *Serbia and Montenegro. Space and Population – History – Language and Literature – Culture – Politics – Society – Economy – Law.* Austrian Eastern Studies Vol. 47, Special Edition, Vienna et al., 868 pp.
6. **2017:** with Darieva, Tsy pylma and Toncheva, Svetoslava (eds.): *Sacredness and Mobility in the Caucasus and Southeast Europe. Proceedings Volume 882.* Vienna: Austrian Academy of Sciences, Philosophical-Historical Class, 350 pp.
7. **2009:** *Christians and Muslims. Interethnic Coexistence in Peripheral Areas of Southeast Europe. Religious and Cultural History in East Central and Southeast Europe Vol. 12* (ed. J. Bahlcke, R. Bendel, J. Köhler, Th. Wunsch). Münster, Vienna, New York (LIT Verlag)
8. **2009:** *Romanian and its Neighbours. Contributions from the section "Language Change and Language Contact in South-Eastern Romania"* at the XXXth German Romanists' Conference. Berlin (Frank & Timme Verlag), 322 pages. Table of contents
9. **2010:** With Larisa Schippel: *Kilometer Zero. Political Transformation*

- and Social Developments in Romania since 1989. Berlin (Frank & Timme), 488 pp.
10. **2011:** With Gualtiero Boaglio, Petrea Lindenbauer, Michael Metzeltin, Margit Thir: Identity. Variations on a Theme. Vienna: Praesens.
  11. **2011:** With Larisa Schippel: Life in the Economic Crisis – A Permanent State? Berlin (Frank und Timme), 231 pp. Table of contents
  12. **2012:** With Michael Metzelin and Helmut Schaller: Balkanisms Today – Balkanisms Today – Балканизмы сегодня. Vienna, Münster, New York: LIT
  13. **2014:** With Peter M. Kreuter and Christina Vogel: Culinaria balcanica. Berlin: Frank und Timme
  14. **2014:** With Petra Himstedt-Vaid and Uwe Hinrichs: Handbook of the Balkans. Slavic Studies Textbooks 23. Wiesbaden: Harrassowitz
  15. **2014:** With Tanya Dimitrova: Migration from and towards Bulgaria 1989–2011. Berlin: Frank und Timme
  16. **2015:** With Johannes Kramer and Elton Prifti (eds.): Romanica et Balcanica. Wolfgang Dahmen on his 65th birthday. Jena Contributions to Romance Studies Volume 7, Munich: AVM editions, 800 pp.
  17. **2017:** et al., eds.: "Forgotten, Repressed, Disappeared". Abandoned Cultures, Relationships and Orientations in Balkan Romania. Forum: Romania 36. Berlin, Frank und Timme
  18. **2017:** with Darieva, Tsypylma; Toncheva, Svetoslava: (eds.) (2017): Sacredness and Mobility in the Caucasus and Southeast Europe. Proceedings Volume 882. Vienna: Austrian Academy of Sciences, Philosophical-Historical Class
  19. **2018** with Heinrich, Carola: Litterae – magistra vitae. Heinrich Stiehler on his 70th birthday. C. Heinrich and T. Kahl. Berlin, Frank und Timme: 447-464
  20. **2019** with Gergana Börger and Sigrun Comati: Handbook Bulgaria. Berlin, Frank und Timme, 500 pages
  21. **2021** (et al.): The Romance-speaking Balkans. Language and the politics of identity. Brill's Studies in Language, Cognition and Culture. Leiden, Boston, Koninklijke Brill NV

22. **2021** (et al.): *Boyash Studies: Researching “Our People”*. Forum: Romania 40. Berlin, Frank & Timme
23. **2023** (with Aminian Jazi, I.): *Ethno-Cultural Diversity in the Balkans and the Caucasus*. Proceedings of the Philosophical-Historical Class, Volume 927. Vienna, Austrian Academy of Sciences

RESEARCH PROJECTS AND COLLABORATIONS

Funding acquired as project manager

- FSU: *The Non-Aligned Movement and the Decolonisation of the Museum Field* (with Nataša Jagdhuhn), 03/23-02/2024) €82,000
- American Hellenic Educational Progressive Association [AHEPA]: *Bessarion Group – Modern Greek Studies at Friedrich Schiller University* (05/2023–08/2026) €150,000
- DFG: *Web platform for the processing and long-term archiving of regional science field research data, Part II, 2016-2019* €820,000
- Establishment and funding of the *Vanishing Languages Commission at the Austrian Academy of Sciences (ÖAW), 2016-2021* 150,000
- Continuation of the work of the *Vanishing Languages Commission at the Austrian Academy of Sciences, 2022-2026*. 210,000
- FWF: *BalkaNOMAD (Balkan Nomads Oral Material Annotated & Documented)* €
- Austrian Academy of Sciences Innovation Fund: *IRDICH (Innovation in Research and Documentation of Intangible Cultural Heritage)* 200,000 €
- Henkel Foundation: *Cooperation between Christians and Muslims in Sandzak, 2014–2017* €92,000
- DFG: *Web repository for processing regional science field research data, part I, 2015-2016* €112,000
- EU: *Interphraseology for study and professional mobility based on South-Eastern European languages, 2013-2015* €146,000
- FWF: *Language and cultural change among nomadic herders. Albanian, Aromanian, Greek, Macedonian, 2006-2009* €310,000

In addition, regular funding from:

- Excursion funds (including DAAD)
- Scholarships for doctoral students (including Henkel, Villigst, Konrad Adenauer)
- Conferences (including Thyssen)
- Publications (including Böhringer)

In addition, establishment of international collaborations:

- Head of the DFG cooperation Mobility, Transnationalisation and European Identity with the Bulgarian Academy of Sciences, 2012-2013 (€6,000)
- Head of the project Life stories of Bulgarian-speaking populations in north-western Turkey, 2013–2015, with the Bulgarian open-air museum Etara (€11,000)
- Establishment of international cooperation with the State University of Kalmykia (Elista)
- Continuous expansion of cooperation within the framework of Erasmus

COURSES

Semester	Course title	Type of course
SS	Advanced module in Southeast European Studies	Seminar
	Historical Development of South Slavic Languages	Lecture/Seminar
	Cultural Impact of Ottoman Rule on the Balkans	Lecture
	Language nationalism in the Balkans	Advanced seminar
	Typology of the contemporary South Slavic language	Seminar
Winter semester 2010/11	Introduction to South Slavic Linguistics and Cultural Studies	Seminar
	Introduction to Comparative Regional Studies: Albania and Bulgaria	Seminar
	Early Literature of the South Slavs	Lecture
	Basic linguistic knowledge (Bulgarian and Serbian/Croatian)	Lecture
	Minority literatures and non-standard varieties in South-Eastern Europe	Seminar
SS	Byzantine and Ottoman cultural heritage in Southeast Europe	Lecture/Seminar
	Dialectology of South Slavic Languages	Seminar
	Field Research Methods for South Slavicists and Balkanologists + Excursion	Seminar
	Preservation, suppression and politicisation of music in South-Eastern Europe	Seminar
	Typology of South Slavic languages	Lecture
Winter semester 2011/12	Guided text reading in the Master's programme	Exercise
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	Introduction to South Slavic Linguistics and Cultural Studies	Seminar
	Basic knowledge of linguistics	Lecture
	Cultural and Economic Geography of South-Eastern Europe	Seminar
SS	Language, Identity and Literature in the South Slavic Region	Seminar
	Byzantium – Constantinople – Carigrad – Istanbul. Cultural history of a Southeast European metropolis (with excursion, 8–11 June 2012)	Seminar
	Early Documents of the South Slavs	Seminar/exercise
	South Slavic sociolinguistics	Lecture/Seminar
	South Slavic colloquium	Colloquium
Winter semester	Folk Cultures of South-Eastern Europe in Transition	Lecture/Seminar
	Introduction to Basic Linguistic Knowledge	Lecture
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	Introduction to South Slavic Languages	Seminar
	Nonverbal communication. Facial expressions, gestures, proxemics, kinesics in South-Eastern Europe	Seminar
SS 2013	Old Church Slavonic	Seminar/exercise
	Cultural anthropology of the Balkan Peninsula	Lecture/Seminar
	Methods of Field Research – From Interview to Transcription	Lecture/Seminar
	Multiethnic Regions in Southeast Europe	Seminar

	South Slavic Studies Colloquium	Lecture/Seminar
	Typology of South Slavic Languages	Lecture/Seminar
Winter semester	Introduction to Basic Linguistics	Lecture
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	Introduction to South Slavic Linguistics and Cultural Studies	Seminar
	South Slavic Colloquium	Colloquium
	Dance among the South Slavs and their neighbours. On the history and function of movement rituals	Seminar
SS	Applied Language Typology (focus on B/K/M/S)	Lecture/Seminar
	Tasks and methods of Balkanological field research	Seminar
	Cultural anthropology of the Balkan Peninsula	Lecture/Seminar
	Ottoman heritage among the South Slavs	Seminar
	South Slavic Colloquium	Lecture/Seminar
Winter semester 2014/15	Disappearing languages and dialects of South-Eastern Europe	Seminar
	Contemporary South Slavic Literatures	Lecture
	Colloquium on South Slavic Studies	Colloquium
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	Introduction to Basic Linguistics	Lecture
	Basic Module in Literary Studies (B/K/M/S)	Lecture
SS	Old Church Slavonic	Lecture
	Applied Linguistic Typology	Seminar
	Regional Studies of the Balkan Peninsula	Lecture/Seminar
	Politicisation of Music	Seminar
	South Slavic Colloquium	Lecture
Winter semester 2015/16	Basic module in literary studies	Lecture
	Introduction to Basic Linguistics	Lecture
	Southeast Europe and Euro-Atlantic Structures	Seminar
	Introduction to South Slavic Linguistics and Cultural Studies	Seminar
	Colloquium on South Slavic Studies	Colloquium
	Linguistic, Ethnic and Religious Structures in the South Slavic Region	Lecture
SS	Research leave semester	
Winter semester 2016	Basic module in literary studies (Bulgarian/Serbian/Croatian)	Lecture
	The Dobruja – Languages and Cultures in a Multi-Ethnic Region in Bulgaria and Romania	Seminar
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	Colloquium on South Slavic Studies	Colloquium
	South Slavic Literatures – From Folk Literature to Modernism	Lecture
SS	Early Writing Among the Balkan Peoples	Lecture
	Applied linguistic typology	Seminar
	Cultural History of Constantinople – Istanbul	Lecture/Seminar
	The Balkans and its relations with Europe	Seminar
Winter semester	Introduction to Basic Linguistic Knowledge	Lecture
	Introduction to South-Eastern European Studies	Lecture
	Croatia and the EU. With excursion to Istria	Seminar

	South Slavic Colloquium	Colloquium
	Oral traditions of the Balkan peoples	Seminar
SS 2018	Admirative and other "special cases" in the Balkan languages	Seminar/Exercise
	Rural architecture of the South Slavs	Lecture/Seminar
	Typology of the South Slavic language	Lecture/seminar
	Multicultural Bukovina (with excursion)	Seminar
	Comparative Regional Studies of South-Eastern Europe	Lecture/seminar
Winter semester 2018/19	Introduction to basic linguistic knowledge	Lecture
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	Development of writing systems in the South Slavic region	Seminar
	South Slavic Master's Colloquium	Colloquium
	Games and dance among the South Slavs	Seminar
SS	Methods of narrative-biographical research	Seminar/exercise
	Immaterial culture of the South Slavs and their neighbours	Lecture/Seminar
	Comparative morphosyntax of the South Slavic language	Lecture/Seminar
	Folk literature of the South Slavs	Seminar
	Comparative regional studies of South-Eastern Europe	Lecture/Seminar
Winter semester	Introduction to basic linguistic knowledge	Lecture
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	Croatia and the EU. With excursion to Istria	Seminar
	South Slavic Colloquium	Colloquium
	Oral traditions of the Balkan peoples	Seminar
SS 2020	Field Research Methods for Balkanologists	Seminar/Exercise
	Intangible cultural heritage of the South Slavs and their neighbours	Lecture/Seminar
	Typology of South Slavic Languages	Lecture/seminar
	Minorities in SOE (Voivodina, Transylvania, Thrace)	Seminar
	Comparative Regional Studies of South-Eastern Europe	Lecture/Seminar
Winter semester	Introduction to basic linguistic knowledge	Lecture
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	The Western Balkans and the EU	Seminar
	South Slavic Colloquium	Colloquium
	Oral Traditions of the Balkan Peoples	Seminar
SS	Field Research Methods for South Slavic Studies	Seminar/Exercise
	Fire and water among the South Slavs	Lecture/Seminar
	The politicisation of music	Lecture/Seminar
	Cultural history of the capitals of South-Eastern Europe	Seminar
	Comparative Regional Studies of South-Eastern Europe	Lecture/Seminar
Winter semester	Introduction to basic linguistic knowledge	Lecture
	Old Church Slavonic	Lecture
	Settlement history of Kvarner/Dalmatia, with excursion	Seminar
	South Slavic colloquium	Colloquium
	Rare/endangered forms of singing among the South Slavs	Seminar
SS 2022	Field research methods for SOE students	Seminar/exercise
	Intangible cultural heritage of the South Slavs and their neighbours	Lecture/Seminar
	International literary trends in SOE	Lecture/Seminar
	Rural periphery and centrality	Seminar

	Ancient professions and traditional crafts in South-Eastern Europe	Lecture/Seminar
Winter semester 2022/23	Introduction to basic linguistic knowledge	Lecture
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	Multilingual regions in comparison – Bukovina, Macedonia, Banat	Seminar
	South Slavic Colloquium	Colloquium
	Heroic songs of the Bosnians/Bosniaks	Seminar
SS 2023	Field Research Methods for Balkanologists	Seminar/Exercise
	Herbal knowledge and other endangered indigenous cultural heritage	Lecture/seminar
	Typology of South Slavic languages	Lecture/seminar
	Early documents of the South Slavs	Seminar
	Comparative regional studies of South-Eastern Europe	Lecture/Seminar
Winter semester	Introduction to basic linguistic knowledge	Lecture
	Introduction to Southeast European Studies	Lecture
	The Rhodopes as a European Cultural Landscape	Seminar
	Typology of South Slavic Languages	Colloquium
	Revitalisation and Retraditionalisation in Music SOE	Seminar
SS	Templates of early documents of the South Slavs	Seminar/Exercise
	Intangible cultural heritage of the South Slavs and their neighbours	Lecture/Seminar
	Typology of the South Slavic language	Lecture/seminar
	Balkan linguistics (with special reference to Albanian)	Seminar
	Cultural History of the South Slavs	Lecture/Seminar

© Direcția Comunicare și Relații Publice
Universitatea din București
Tipărit la Tipografia E.U.B.-B.U.P.
Editura Universității din București-Bucharest University Press

---

2025

2025

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
Virtute et Sapientia

Șoseaua Panduri nr. 90, București, România
www.unibuc.ro